

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60
v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:

Enostopna petstna vrsta
mali oglasi po Din 1'30 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 3'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izvenredni
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.363, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 34.797.

Propadanje šolstva.

Včeraj smo navedli vse čine sedanjega vodstva prosvetne uprave v Sloveniji, ki vidi svojo nalogo v tem, da premetava učitelje kakor žoge z ene šole na drugo. Res čudno nazore o poglavljevanju in razširjanju prosvete morajo imeti ljudje, ki svojo odgovornost polno, za napredek narodne kulture namenjeno službo uporabljajo v to, da sredi učnega leta predstavljajo definitivne učne moči, šolske upravitelje degradirajo, druge predčasno vpokojujejo, dasi bi mogli prosveti še dolgo služiti itd., in to brez resnične službene potrebe, brez preiskave, brez vsakega pravega razloga, samo iz strankarskih ozirov. Vodstvo prosvete, o katerem se je dozdaj mislilo, da ima v prvi vrsti skrbeti za stvarne zahteve in potrebe šolstva ter ga dvigati na čezdalje višjo stopnjo, igra zdaj vlogo mehanične roke, ki na pritisk gospoda dr. Stane Rapeta zamenjuje tajništvo SDS nesimpatične učitelje kakor na šahovi deski z drugimi, ki nimajo nobene druge kvalifikacije, kakor da so prirastli k sreči dvem ali trem osebam. Pravijo, da je pravzaprav stanovska (?) organizacija liberalnega učiteljstva, takozvana Uju, tista, ki dela z našim šolstvom kakor svinja z mehkom, toda zdi se, da prihaja vpoštev samo mala klika, katera je uvedla v naše šolstvo absolutni »osebni regiment«, in kateri se ostalo učiteljstvo v strahu za svoj kruhek pokorjuje.

Neglede na osebno gorje, ki se na ta način prizadeva prizadetim in njihovim družinam, neglede na korupcijo in demoralizacijo javnega življenja, ki se na ta način odzgoraj uvaža, je treba pomisliti na razruševanje našega šolstva, ki je neizogibna posledica takega sistema osebnega preganjanja učiteljstva in masah. Najprej se ubija ne samo v prizadetih, marveč v celotnem stanu veselje do poklica, ki je tako nesigurno, in se omaje spoštovanje do njega ter onemogoča pošena tekma glede učnih uspehov, ker bo vsakomur mar samo to, da se strankarsko izkaže in izpostavlja ter krivi hrbet, ne pa šolstvo in njega napredek. Kdor tega ne vidi, je zaplankan s hrastovimi hodi ali pa mu šolstvo sploh ni nič mar, dasi po njem rogovili. Drugič pa so spriči takega premetavanja učnih moči uspehi na polju ljudske prosvete že sami po sebi nemogoči. Prosvetni napredek je v veliki meri odvisen od stalnosti učnega osebja in od mirnega razvoja učnega programa, ki ga sedanjih merodajni faktorji na šolskem polju neprestano motijo. Na šoli se učitelji s kinematografično naglico menjajo; tu je preveč učnih moči, tam premalo; tu so učne moči preobložene z delom, tam učitelj poučuje samo en ducat otrok; tu imamo same dobre kvalificirane, tam same slabe; nekje strokovnjake, drugod same protežirance; v stolnem mestu kup specialistov, na deželi nič itd. itd. Sploh so naši samostojno-demokratski šolniki našo slovensko šolo strašno demolirali in čez par let bomo stali na njenih razvalinah, ako pojde tako naprej.

Svoječas smo imeli šolo, ki je kolikor-toliko računala z ljudstvom, to je s stariši, ki so glavni faktor zdrave vzgoje. Šola je bila po deželnem zboru, odboru, deželnem šolskem svetu, okrajnih ter krajnih svetih v izvestni meri demokratizirana. Kdor je dajal otroke v šolo in jo s svojimi davki vzdrževal, je imel v njej tudi nekaj besede; ko je zavidal da deželni SLS, je celó ljudstvu, oziroma staršem, priborila pretežni vpliv na šolstvo. Ko pa je v novi državi prešlo šolstvo v roke takozvanih »demokratov«, se je ljudstvu odvzel ves vpliv na šolstvo, ki je prešlo popolnoma v roke centralnega birokratičnega aparata. Naši »demokrat« so sicer rekli, da bo šolo odšel vzelo v roke učiteljstvo samo. Toda, prvič, učiteljstvo samo, brez sodelovanja ljudstva, ne pri nas ne drugod ne more dvigniti šolstva; drugič pa, šolstvo pri nas v resnici ni prešlo v roke učiteljstvu, marveč samo par oseb, ki stoje v službi SDS stranke, in imajo od svojega »delovanja« profit ter dele milosti svojih zlahtil.

Ta sistem, ki zdaj divja zoper Slovence, začena tudi že segati na ostalo učiteljstvo. Je žezen zakon v človeški družbi, da se teror ne da nikoli omejiti na eno samo stranko ali en krog, ker ljudje prvič niso vedno v najstrožjem smislu v stranke ločeni, drugič pa se tisti, ki uporabljajo nasilne in protizakonite metode, pred temi mejami ne ustavi, kajti nasilje ima neomejeno ekspanzivno tendenco. Črni kabinet je začel tudi že pristati takozvane »napredne« misli med učiteljstvom reševati in klasificirati v »popolnoma«, »zadostno« in »manj zanesljive«, trpeli bodo pa seveda tudi nevtraleci, sploh vsak, kdor

ni mil in ljub dvem ali trem osebam in se ne zna pravilno priklanjati ali dovolj podpirati »narodno edinstvo« in »versko strpnost«, kakor jo razume »consiglio dei tres« v Ljubljani. In tako stojimo pred časom, ko bo slovenski učitelj, ki ga sedanjí sistem tudi v gmočnem oziru zanemarija kakor celokupno uradništvo sploh, v resnici postal tisto strašilo, ki ga je »Učiteljski tovariš« vedno slikal svojim bralcem: ponižen hlapec enega mogočnika na vasi, ki je eksponent sistema in ki bo imel uboge služabnike prosvete na vrvi.

Prosveta sama pa bo sploh izginila iz naših šol.

Dva slučaja.

Ciril Dequal, definitivni učitelj v Ambrusu, dodeljen v Dvor, je bil pod ministrom dr. Korošca po čl. 71 uradniškega zakona prestavljen iz začasnega mesta na Dvoru na svoje stalno upraviteljsko mesto v Ambrusu.

Pa se nam zdi, da je bil 31. julija 1923 podpisan na Bledu od kralja in ostalih ministrov nek zakon, ki zagotavlja stalno nameščenemu učiteljstvu nepremestnost. Bog ve, če je ta zakon pri nas še v veljavi?

Ali se ne spominjate, koliko vpitja je bilo v vseh demokratičnih časopisih radi Dequalovega slučaja?!

Sedaj pa sodite, ljudje božji, kje je pravica, poštenost, uvidevnost, zakonitost in politična morala!!

Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije.

KOMUNKE O SEJAH VODITELJEV BLOKA. — DALEKOSEŽNI SKLEPI BLOKA.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) Danes so voditelji bloka narodnega sporazuma nadaljevali svoje razprave. Prisostvovali so kakor včeraj dr. Korošec, Ljuba Davidović, dr. Marinković, Nastas Petrović, dr. Polić, Pavle Radić in dr. Kumanudi. Na današnjih sejah so končali svoje razprave ter dali o tem v javnosti sledeče obvestilo:

»Zastopniki strank narodnega sporazuma so na sejah 23., 24. in 25. febr. 1925 sklenili sledeče: 1. Zastopniki sporazumnih strank ugotavljajo, da so njihove stranke odobrile politiko narodnega sporazuma in da so izvoljeni pri teh volitvah z izrecnim mandatom, da do konca izvedejo to politiko. 2. Da so se stranke, iz katerih je sestavljena današnja vlada, po načinu, na kateri so izpeljale volitve, izključile za sedaj iz vsakega sodelovanja v izvršitvi narodnega sporazuma. Sporazumne stranke niso mogle v današnjem sestavljenem parlamentu niti posamezno niti skupno iti v nobeno kombinacijo z sedanjim radikalnim klubom kot celoto, ker so poslanci tega kluba za parolo proti sporazumu še vedno radi tega, ker sporazumne stranke ne marajo in ne smejo v nobeni obliki sankcionirati takega načina vršitev volitev, ker bi to značilo za bednost, da so vsa jamstva za pravo in red v naši državi iluzorna. 3. Da je kljub vsem nasiljem, pritiskom in potvorbam že danes jasno, da je večina ljudstva za politiko sporazuma in da bi pri svobodnih volitvah prišlo tudi formalno do najsijajnejšega in najpopolnejšega izraza. 4. Da so sporazumne stranke z ozirom na vsa pooblastila dolžne še bolj odločno nadaljevati dela za izvršitev sporazuma.

Potem ko so pretresali vsa nadaljnja vprašanja, ko se je ugotovilo popolno soglasje v vseh teh vprašanjih, potem ko so v posebnem načrtu določili glavne točke skupnega programa, je bilo sklenjeno, da združene stranke sestavijo stalno politično zajednico pod imenom Blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije, čigar organi bodo predstavniki, ožji in širši izvrševalni odbor in plenarne seje narodnih poslancev bloka.

Zastopniki strank bloka narodnega sporazuma ugotavljajo, da vlada proti-ustavno in protizakonito drži v zaporu izvoljene narodne poslance, če tudi bi jih morala oblast po izrečnih določbah člena 81. ustave in člena 108. poslovnika za narodno skupščino pustiti na svobodo, čim

so bili izvoljeni za narodne poslance. Razlog za to odredbo ustave in zakona je ravno ta, da ne dopusti, da bi nevestna vlada zapirajoč narodne poslance v števili, ki ji je potrebno, vplivala na sestavo verifikacijskega odbora in s tem na definitivno sestavo nar. skupščine.

Zastopniki bloka narodnega sporazuma ugotavljajo, da je tako postopanje brez vsake zakonske podlage in vsled tega čisto nasilje, in izjavljajo, da bodo sporazumne stranke v slučaju, če bi vladno nasilje preprečilo izvršitev čeprav samo enega narodnega poslance, da ne bi mogli priti na sejo narodne skupščine, podvzeli najenergičnejše ukrepe, da preprečijo usvaritev takega usodnega precedensa.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) Sklepi voditeljev strank narodnega sporazuma ne potrebujejo posebnega komentarja. Sklepi so taki, kot so morali biti z ozirom na celokupni položaj v naši državi in še posebno z ozirom na jasno izraženo voljo večine prebivalstva. Kakor je bila ta volja odločilna, tako so tudi sklepi dalekosežnega pomena: zastopniki večine prebivalstva so trdno odločeni striktno izvrševati ljudsko voljo, to je, nadaljevati borbo za upostavlitev pravnega reda in sigurnosti, za pošteno upravo in edino mogočo in koristno politiko bratskega sporazuma med Slovenci, Hrvati in Srbi.

V teh vprašanjih za nje ni nobenega kompromisa. Zato so pripravljene vse to vsiljeno, zato pa potrebno borbo za pravično stvar in pravice ljudstvu in za njegovo popolno suverenost nadaljevati z vsemi sredstvi do končne zmage. Večina ljudstva mora priti prej ali slej do svoje veljave in moči. Za sedaj je dovolj jasno, da diktatura in tiranstvo nista zmogala in premagala neusahljivih moči ljudske volje. Gotovo je, da jih tudi ne bosta v danem slučaju. Dolžnost vsakega poštenjaka, kateremu sta red, mir in poštenje pri sreči, je, da v tej borbi stoji na strani ljudstva. Kdor bo proti ljudstvu, bo tudi ljudstvo proti njemu.

BLOK POPOLNOMA SOLIDAREN. — INTRIGE NASPROTNIKOV RAZELJENJE.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) Vse intrige nasprotnikov so se razblinile in vse, kar se je pisalo o nekakšnih ponudbah od te ali one stranke bloka narodnega sporazuma in narodne demokracije, se je iz-

kazalo kot laž in varanje javnosti. Bolj kakor kedajkoli dosedaj so strnjene vrste bojevnikov za ljudske pravice v mogočno falango. Niti ena stranka se ni izrekla, da bi bila pripravljena stopiti v ponujana pogajanja. Vse take ponudbe radikalov in samostojnih demokratov so se a limine odklonile. Gotovo je, da tudi v bodoče niti ena stranka ne bo pristala.

SEJA KLUBOV BLOKA NARODNEGA SPORAZUMA.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) Voditelji bloka narodnega sporazuma in narodne demokracije so sklicali posamezne klube tega bloka na sejo 5. in 6. marca. Na teh sejah bodo točno poročali o svojih sklepih. Pri tej priliki se bo tudi razpravljalo o načinu borbe in taktiki v parlamentu. Kakor je danes tendenca, bodo proti vsakemu poskusu nasilja sedanjih vladnih strank podvzeli skrajna sredstva abstinence. Zato ni izključeno, da bo odločitev o tem padla že 5. ozir. 6. marca.

HRSS ZA MONARHIJO.

Zagreb, 25. febr. (Izv.) Nocoj je izšla posebna izdaja »Hrvata« namesto »Slobodnega doma«. Med političnimi noticami poroča o skupnem parlamentarnem klubu in pravi, da je HRSS predlagala, naj bi se ta klub imenoval »Klub seljačke demokracije«, za podlago naj bi vzel deklaracijo Davidovičeve vlade in monarhijo angleškega tipa, kakor je bila omenjena v komunikatu, izdanem ob priliki svoječasne bivanja Nastasa Petrovića v Zagrebu.

PRIHOD ROMUNSKA KRALJICE.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) Jutri prispe v Belgrad romunska kraljica. O cilju njenega potovanja smo že svoječasno poročali.

KAKŠEN BO NOVI TISKOVNI ZAKON.

Belgrad, 25. febr. (Izv.) Danes je minister Srslić sprejel časnikarje in jim dal obširno izjavo o vsebini novega tiskovnega zakona. Zakon je seveda v popolnem skladu s politiko današnje vlade in vsaka svoboda časopisja je po njem iluzorna.

OBSEDNO STANJE V BOLGARIJI.

Sofija, 25. febr. (Izv.) Na predlog ministra za notranje zadeve Ruseva in vojne ministra Vilkova je vlada proglasila obsedno stanje v 12 okrožjih. Večina prizadetih okrožij meji na Jugoslavijo.

NEMČIA GRADI TRGOVSKO BRODOVJE.

London, 25. febr. (Izv.) »Manchester Guardian« poroča, da je nemška parobrodna družba »Hamburg-Amerika Line« naročila pri veliki ladjedelnici Blohm & Voss nov velik 21.000 tonski parnik, ki bo vozil z brzino 18 vozlov.

ANGLEŠKO POROČILO O SOVJETSKI RUSJI.

London, 25. febr. (Izv.) Poleti je potovala po Rusiji posebna, od angleške strokovne zveze tja poslana komisija, ki je sedaj objavila svoje poročilo o vtihih, ki jih je dobila na svojem študijskem potovanju. O armadi, ki šteje 563.000 mož mirovnega stanja, se izraža poročilo zelo ugodno. Jako neugodna pa je sodbja Angležev o stanovanjskih razmerah v Rusiji, ker morajo delavci stanovati v luknjah, kamor Angleži še živeli ne bi zapli. Današnji »komunizem« v Rusiji smatrajo Angleži bolj za neke vrste državni socializem ali državni kapitalizem kakor pa za komunizem. Zene so močnem popolnoma enakepravne.

NEMIRI V TURČIJI.

Carigrad, 25. febr. (Izv.) V Kurdistanu in v nekaterih vzhodnih vilajetih so izbruhnili upori. Uporniki so zavzeli mesto Khashut. Vlada je nad upornimi vilajeti proglasila obsedno stanje.

SKLADATELJ BOSSI UMRL.

Rim, 25. febr. (Izv.) Znani skladatelj Enrico Bossi je umrl. Zaslovel je najboljši s svojo skladbo »Ivana Orleanska«.

PROTEST ITALIJANSKIH ČASNI-KARJEV.

Rim, 25. febr. (Izv.) Italijanski časnikari so protestirali proti cenzuriranju poročil dopisnikov tujih listov o italijanskih notranjepolitičnih razmerah.

BOLEZEN ANGLEŠKEGA KRALJA.

London, 25. febr. (Izv.) Kralj se je tako popravil, da bo kmalu smel vstati. Kakor hitro mu bo zdravje dopuščalo, se odpelje na jug.

Militarizem v Ameriki.

Posebni dopisnik turinškega lista »Stampa« g. Arnoldo Cipola potuje po Severni Ameriki. Iz San Franciscia je poslal svojemu listu veleznimiv dopis o ameriškem imperializmu in o militarizmu, ki so se ga nazvali Amerikanci prav posebno po svetovni vojni.

Cipola trdi, da so si Amerikanci ustvarili v dobi največjega miru tako vojaško organizacijo, kakoršne svet še ni videl. Vojaška organizacija Združenih držav je izpeljana tako, da je stalna armada sploh nepotrebna. Ameriška demokracija, ki razpolaga skoro z vsem zlatom sveta, je postala skozi in skozi militaristična. Amerikanci se navdušujejo za organizacijo in disciplino in oni organizirajo vse, magari z brutalno silo. Največje demokratične svoboščine omejujejo do skrajnosti pod pretežno disciplino in organizacijo. Amerika nudi danes vsakemu objektivnemu opazovalcu sliko one dolgočasne kolektivne discipline, ki izpreminja tudi najbolj krotke ljudi v izvrstne vojske. Današnje socialno življenje v Ameriki ima na sebi nekaj samostanskega in ameriško navdušenje za šport vsake vrste je hotena priprava državljanov, da tvorijo ogromno armado, ki jo morajo Zedinjene države vsak trenotek poslati preko morja.

Amerikanci so kar zaljubljeni v misel, da so oni poklicani vladati svet. Svetovna vojna je bila za Ameriko izvrstna vojaška šola, s katero je bilo vprašanje militarizma za Ameriko takoj korenito rešeno. Reorganizator ameriške armade general Pershing je ljubljene Amerikancev. Po njegovem načrtu ima Amerika stalno armado, ki šteje 125.000 mož, ki so pa vsi vojaški inštruktorji ali pa dolgo let služili prostovoljci. Organizirana armada obstoji iz narodne garde in rezerve. Na te se razdeli onih 125.000 mož redne armade. Narodna garda lahko postavi dva milijona mož na noge, med temi 86.000 častnikov, ki so se udeležili svetovne vojne. Rezerva šteje zopet 2 milijona mož. Vojaški zakon (»defence-act«), ki so ga sprejeli 1. 1921., določa splošno vojaško dolžnost. Na podlagi tega zakona postavi Amerika lahko tekom par tednov štirimilijonsko armado pod orožje.

Armada razpolaga z izvrstnim topništvom. Topovi so spravljani v posebnih depojih. V deželi, kjer izobražujejo mladino skozi štiri petine njenega življenja na vojaški način v šolah, na vseučiliščih ali pa v društvi, vsakoletno rekrutiranje nima pomena. Zato so ga tudi odpravili. Kdor je kdaj videl kakšno parado ameriških športnih društev, se je lahko na svoje oči prepričal, da demokratični Amerikanci niso za las boljše od Nemcev pred vojno. Tako velik je kult militarizma v Ameriki.

Najmočnejša opora militarizma v Ameriki je pretirani nacionalizem. Amerikanci sicer ne streme za tem, da bi si osvojili nova ozemlja, trdno pa verujejo, da bodo svet amerikanizirali in mu vcepili svojo miselnost in duševnost.

Razni predlogi Amerike za razorožitev še zdaleka ne dokazujejo ameriške militarizma ne tichejo, ker je ta nedotakljiv, in vse ameriško prebivalstvo ni nič drugega kakor ena sama velika demobilizirana armada.

Politične vesti.

† Prestave pri prosv. oddelku za časa ministrovanja dr. Korošca po čl. 71. Za časa vlade reda, sporazuma in pravice so bili po čl. 71 prestavljeni sledeči učitelji: Spenko, Dequal, Rape, Mrvar ter učiteljice Gregorič, Hrašovec in Zamejic. Vsi tukaj navedeni so bili na svojih službenih mestih provizorični razen učiteljice Zamejice, ki je bila v disciplinarni preiskavi in bi gotovo izgubila službo, ako bi se disciplinarna preiskava izvedla do konca. Tako je bila pa samo prestavljena na drugo službeno mesto, njena zadeva je bila pa pokrita s plaščem pozabljenosti. Pač do brota je sirota! Vse druge učne osebe, razen zgoraj imenovanih, so bile na razpoložanju ali pa so bile prestavljene na učna mesta, za katera so prosile. Toliko v odgovor lažnivemu »Slov. narod« in demokratskim hujskačem!

† Intrige. Zagrebški »Jutarnji list« že nekaj dni objavlja senzacionalne politične vesti iz Beograda »sa naročite strani«, po kateri je izgledalo, da radikalni ponujajo Hrvatom sporazum, če ti pristanejo na gotove pogoje, zlasti če priznajo monarhijo. Zaradi teh poročil se je vnel v listih oster prepir o avtorstvu in o namenu članka. Eni so trdili, da izhajajo poročila »Jutarnjega lista« iz hrvatskih krogov, drugi pa so trdili, da so vsa omenjena poročila radikalno maslo, ki naj bi razcepilo slojne hrvatske vrste. »Pravda« z dne 24. febr. pa poroča o tej zadevi: »Opozicionalni blok ni dal nobenega znaka, da se hoče z vlado sporazumeti. Gotove migljaje pa so dale razne osebe iz Zagreba iz vrst HRSS, potem ko jim je dr. Šurmin v imenu Pašićevem ponudil sporazum. Inicijativo je povzel g. Pašić z dveh razlogov: 1. ker žele sporazum vsi merodajni činitelji pod pogojem priznanja monarhije in 2. ker Pašić sam želi sporazum in hoče, da ga doseže on. Na svoje poskuse za sporazum je dobil Pašić isti odgovor kakor že enkrat prej od Radića, namreč da je potrebna najprej koncentracijska vlada, potem svobodne volitve in šele nato sporazum. S tem odgovorom pa Pašić ni bil zadovoljen in je začel svojo kompanjo preko »Obzora« in »Jutarnjega lista«. Ta kampanja pa ni uspela, ampak je opozicionalni blok le učvrstila. Če bo Pašić še hotel sporazum, se bo moral sedaj pogajati ne samo s HRSS, ampak s celim blokom.«

† Seton Watson o Jugoslaviji. Seton Watson — Scotus Viator — potuje sedaj po Ameriki in predava na ameriških vseučiliščih o razmerah v evropskih državah. V Chicagu je govoril o Jugoslaviji in rekel: »Kedar govorim o Jugoslaviji, se čutim zelo nesrečnega in svoje mnenje bi najljubše izrazil z besedami: Jokal bi se, pomagati pa ne morem. V Jugoslaviji se razmere vedno bolj slabšajo in o tej državi se ne da reči drugega, kakor da ne pozna nobene samouprave in nobene konsolidacije več. Da v Jugoslaviji ni več samouprave, dokazuje najbolj razpust HRSS.« — Tako poroča Pribeževičev »Beogradski dnevnik«, ki je pri tej priložnosti zilil na g. Watsona celo golodno gnojnico lastnega izdelka.

Naročalite »Slovenca«!

bo tudi prodajalec ali producent bojkotiral odjemalca ali konsumenta. Vsem našim trgovcem je naročeno, da ne prodajo kupovalcem na protnega mišljenja niti cepera; da dvignejo cene, če bo treba, samo da ne dobe naši politični nasprotniki niti trohice blaga. Naj hodijo nagi in bosji okoli. Bodo že videli, kaj se pravi proti nam voliti.

»Gospod!« sem rekel, »saj je bojkot po postavi prepovedan in državno pravnostno nastopi lahko proti Vašim ukrepom.«

»Mi sploh ne poznamo nobene sodnje, odkar je odločila zoper naše upravne odločbe, naj se ti in ti listi ustavijo. Mi kratko in malo njenih razsodb ne pripoznavamo. Mi se jim ne bomo pokorili. Naj nas obsodi, — mi sodbe ne priznamo; naj nas eksekviraj, — mi eksekucije ne sprejememo; naj nam prodajo naše premičnine in nepremičnine, naj razglasijo konkurz nad našim premoženjem — mi tega ne pripoznamo. O, jim že pokazemole«

»Gospod!« sem pripomnil, kaj pa, če bi Vaši politični nasprotniki tudi začeli bojkotirati Vaša podjetja?»

»To bi bila nesramnost!« je odgovoril rodoljub in naprednjak, »to je kaznivo dejanje! Zakaj imamo pa državnega pravnika in sodnijo? Naj si le kdo upa bojkotirati podjetje pripadnika državotvorne stranke! Kakšna pravna država pa bi bila to?»

»Jaz mislim, da naj bi veljala enaka pravica za vse!« sem odgovoril.

»Kaj, — enaka pravica! Vi ste nazad-

Dnevne novice.

— Zaveš sv. Hieronima v Rimu. V ta zavod je bil sprejet dubrovniški podžupnik Don Karlo Lovac v svrhu filozofskih študij na rimskih univerzah. Naslov je Roma (IX), Via Ripetta 108. — Rektor je še neki italijanski duhovnik, vicerector pa je Hrvat, bivši profesor bogoslovja dr. Ivan Butković.

— Zakaj je bil g. Berkes izgnan iz Jugoslavije? Dopisnik »Berliner Tagblatt« g. Teodor Berkes, ki je bil nedavno iz Jugoslavije izgnan, piše v svojem listu: »K meni je prišel detektiv in me povabil na policijo. Tu so mi povedali v imenu ministra za notranje zadeve, da moram Jugoslavijo v najkrajšem času zapustiti, ker sem poročal o razmerah v državi neugodno. Isto, so mi povedali tudi v tiskovnem uradu vnanjega ministrstva. Ko sem zahteval konkretne dokaze, so se izmikali. Rekli so le, da sem o izidu volitev poročal tudi to, kar je trdila opozicija, čeprav bi bil moral vedeti, da terorja ni bilo. Jaz sem odgovoril, da sem prepričan, da je vladal velik teror, in sem dostavil, da je vsako objektivno časnikarsko poročanje nemogoče, če se na koga pritiska tako, kakor pritiska jugoslovanska vlada na mojo vest.«

— Imenovanja pri železniški policiji. Za komisarje železniške komisije so imenovani: Henezic v Gornji Radgoni, Milan Keser v Virovitici, Jovan Milutinović v Dravogradu; za pomočnike komisarjev pri želez. policiji so imenovani Anton Batagelj na Rakeku, Fran Petrelić v Gružu, Vinko Trumbić v Dravogradu.

— Imenovanja v železniški službi. Imenovani so: Pri gospodarskem oddelku ljubljanskega ravateljstva Fran Zelenka v 6. skupini I. kateg.; za šefa sekcije Jesenice Drago Leskovec; za šefa sekcije Ljubljana, gorenjsko-dolenjska proga Josip Turba; za postajnega načelnika pri Sv. Lovrencu na Pohorju Fran Blažon; za skladiščnega načelnika na Zidanem mostu Fran Besek; za postajnega načelnika v Slatini-Radenci Fran Zumer; za progovnega mojstra v Poljčanah Ignacij Šerbec; za progovnega mojstra na Lazah Fran Rotman; za nadziratelja visokih stavb sekcije Maribor, koroška proga, Karel Jenčič.

— Iz poštne službe. Za uradnika v II. skupini II. kategorije sta imenovana Anton Klemenčič na glavni pošti v Beogradu, dosedaj v Mariboru, in Fran Tomšič pri poštnem uradu Ljubljana 1. dosedaj v Polhovem gradu.

— Zdravniška imenovanja. Za zdravnika pripravnika v bolnici v Mariboru je imenovan dr. Fran Breznik; dr. Fran Debevec je kot zdravnik-pripravnik premeščen iz bolnišnice v Zagrebu v bolnišnico v Ljubljani.

— Smrtna kosa. Dne 24. t. m. je umrl na Muljavi Jožef Ihan, rojen 17. marca 1845., doslej edini še živeč sošolec Jurčičev. Bil je razumen mož, globoko veren in odločen zvest naš pristaši.

— Časnikarski pogovori z Avstrijo. Ministrstvo za pošto in brzojav je odredilo, da se morejo vršiti časnikarski telefonski pogovori z Avstrijo od 21. ponoči do 8. jutraj po polovični tarifi. Nujni časnikarski pogovori imajo prednost pred nujnimi zasebnimi pogovori in navadni časnikarski pogovori prednost pred navadnimi zasebnimi. Te določbe veljajo od 1. marca t. l.

— Rapidni telefonski pogovori z inozemstvom. Ministrstvo za pošto in brzojav je odobrilo, da se uvedejo z inozemstvom takojimenovani rapidni telefonski pogovori, ki imajo prednost pred nujnimi. Zaenkrat se uvedejo ti pogovori samo z Avstrijo, in sicer s 1. marecem t. l.

— Za ureditev jugoslovanske poštne hranilnice. V Ljubljano je dospel novoimenovani ravatelj poštne hranilnice dr. Milorad Nedeljković z več člani nadzorstvenega sveta, da pregleda delovanje čukovnega

urada. Iz Ljubljane odide dr. Nedeljković v isto svrhu v Zagreb in Sarajevo. Dr. Nedeljković pripravlja enotno ureditev poslovanja poštne hranilnice, katere delokrog se znatno razširi.

— Slovenka umorjena v Ameriki. V Pittsburgu, Pa., je šla 24 letna Angela Podvasnik po opravih v sosednje mesto. Nazaj se ni vrnila. Starši in bratje so jo začeli s pomočjo policije iskati. Čez nekaj dni so našli njeno mrtvo truplo, stoječe do pasu v reki Ohio; na njem so bila znamenja težkih udarcev. Do reke je vodila sled avtomobila. Zločin še ni pojasnjen.

— Smrtna kosa med ameriški rojaki. V Lloyd, Wyo., Združene države, je umrla 70 letna Slovenka E. V. Smith, doma iz ljubljanske okolice. V Ameriko je prišla s svojim možem 1. 1889. Zapustila je dve poročeni hčerki. — V Barbetonu, O., je umrl 27 letni Frank Moček, sin ugledne tamkajšnje slovenske družine.

— »Uradni list« ljubljanske in mari-borske oblasti objavlja v številki dne 24. t. m. med drugim: Odločbo, s katero se podaljšuje veljavnost zakonskih predpisov o oprostitvi od taks; naredbo o izdajanju potrdil uradnikom in državnim uslužencem; razpis o zavarovanju valute na divjačinske kože, ki ki se izvažajo z mesom vred. — V številki dne 25. t. m. objavlja Uradni list: Zakono o izplačevanju vojne odškodnine in pravilnik za izplačevanje kuponov, amortiziranih obveznic in izrebranih dobitkov loterijske 2 in pol odstotne državne rente.

— Razpis natečaja. Ministrstvo za trgovino in industrijo razpisuje natečaj za umetniško okrašen ovoj brošure v našem umetnem obrtu, ki jo bo ministrstvo izdalo v francoskem jeziku povodom mednarodne razstave dekorativne umetnosti in moderne industrije meseca aprila 1925. Nagrad za načrte je pet: po Din 1500, 1000 in tri po 500 Din. Tekmujejo lahko vsi umetniki — naši državljani. Končni termin za predložitev načrtov je 15. marc. Natančne pogoje natečaja je dobiti pri oddelku ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani, vladna palača.

— Umrl je v Sarajevu dr. Milan Georgijević, profesor grškega in staroslovenskega jezika na bivši pravoslavni fakulteti v Zagrebu.

— Rok za likvidacijo justičnega oddelka v Zagrebu je podaljšan do 31. maja t. l.

— Bolgarski premog na račun reparacij. Bolgarska vlada je ponudila naši vladi, da pošilja poslej Jugoslaviji na račun reparacij namesto dosedanjih 20 vagonov 50 vagonov premoaga.

— Čaruga bo v petek obočen. Izmed znanih štirih slavonskih razbojnikov in tovarišev gospodina Čaruge, ki so bili obsojeni na smrt je kralj pomilostil Nikolo Mihaljevič in Ivana Selthoferja, potrdil pa je smrtno obsodbo za Čarugo in Pavla Prpića. Danes, v četrtek, dopoldne bodo obsojenec naznanili kraljev odlok, v petek ob 6. jutraj pa bosta oba obsojenca usmrčena na dvorišču justične palače v Osijeku. Krvnik in njegovi pomočniki so bili brzojavno poklicani v Osijek.

— Torna za osješke carinarje. V Osijeku so carinarji zasledili že pred meseci veliko tihotapstvo, ki ga je zakrivila tvrdka Hahn. Generalna direkcija carin v Beogradu je trdno obsodila na plačilo 3 in pol milijona dinarjev kazni in odločila, da se ta vsota razdeli kot prijemlina na inšpektorja-financijskega ministrstva Andjelkovića, ki se je takrat slučajno mudil v Osijeku, in na načelnika carinarice v Osijeku Vladimirja Kerečkoga. Proti tej odločbi so pa vsi osješki carinarji vložili priziv, ki je bil te dni za carinarje ugodno rešen. Glasom prizivnega odloka ne dobi inšpektor An-

Georges;

Bojkot.

— Tistemu politiku, narodnjaku in naprednjaku, ki sem ti zadnjič pripovedoval o njem, da sva bila skupaj, sem nemara strašno k srcu prirastel. Ko sem stopil spet v ono gostilno kakor po volitvah, je sedel za prav tisto mizo, pa me je koj povabil k sebi, brž ko me je zagledal...

»J, tak sedite na k meni! Ze ves teden sem gledal, kje bi Vas dobil, pa Vas ni in ni. — Fani, en liter, da bova z gospodom vkup pila, saj dovolite. Nekaj silno važnega Vam imam povedati.«

»Kaj pa takega?« vprašam radovedno.

»Odkod in kdaj imate tako zaupanje vame?«

»Odkar ste mi povedali, da zato niste šli volit, ker pride »voliti« od »vol«. To sem povedal našim gospodom in so bili koj silno navdušeni in so rekli, da je to izborna misel za agitacijo zoper »klerikalce«.

— In res me je bil mož prav iz srca vesel. Pripovedoval mi je, kaj je stranka sklenila, da se maščuje za poraz v mestu, in je bil tako zaupljiv, da mi je povedal stvari, ki se prav gotovo ne pripovedujejo, posebno že zato ne, ker niso bile obravnavane in sklenjene ob mirni prisotnosti duha, temveč v prvi jezi.

»Sklenili smo bojkot, kakršnega svet še ni videl. Do zdaj je bila navada, da je odjemalec prodajalca bojkotiral, sedaj pa

njak, klerikalce in sploh —. Za protidržavne elemente sploh ni nobene pravice. — Da pa boste vedeli, kaj bomo vse napravili, Vam povem še to, da naše tovarne niti enega zvona ne bodo vili za kakšno cerkev, ampak samo za nas. Zdaj bomo zidali sokolske domove vse s turmi ali stolpi in odjemalcev za naše zvonarne bo dovolj. Vi pa glejte, kje boste zvonove dobili.«

»Ali ne pljujete mačeno v lastno skledo?« sem vprašal ponižno.

»O, vem, da to želite, pa se motite. Bo že prihodnost pokazala. Sploh pa Vam nisem še vsega povedal, kar smo sklenili. Mi ne bomo bojkotirali samo Vaših konsumentov in producentov, temveč sploh vse, kar je s klerikalizmom v zvezi. Kakor sem Vam zadnjič pravil, smo sklenili, da bese-de »Boga« (gospod naprednjak se je pre-križal) sploh ne bomo več rabili, temveč bomo na mesto nie vzeli besedo »Sokolski Nazdar«. To je bil moj predlog, in zanj je bila takoj navdušena vsa inteligenca, kar je je na naši strani.«

»Pa sem čital v Vaših časopisih, da se je vsa inteligenca od Vas obrnila.«

»Kdo pravi, da se je?« se je raztogotil rodoljub, narodnjak in naprednjak. »Kaj nas briga ljudje, ki so se klatili oziroma se še klatijo po univerzah? To niso inteligentne in duševni delavci. Mi imamo druge inteligentne in drugačne duševne delavce. Najbolj inteligentna žival je čele človek, ki zna s konjem v cerkev hoditi. In vsi ljudje,

ki znajo s konji ravhati, so naši pristaši. Pa naj še kdo reče, da mi nimamo intelligence? — Toda da pridemo nazaj na Sokolski Nazdar. Moj načrt je, da se popolnoma predelata Sveto Pismo in Krščanski nauk ali katekizem. Saj imam načrt sabo in Vam ga bom pokazal. Našemu prosvetnemu referentu ali kako mu že pravijo (vrag vzemi klasično izobrazbo), čakaite, saj imam napisano v notezu — Je pogledite, so rekli, da je dobro, da si zapomnim kako latinsko besedo: arbirer elegantiarum — je rekel, da je izborno.

— Vzel sem v roko rokopis, — je rekel Munla Bekir — in čital:

»V začetku je Sokolski Nazdar ustvaril nebo in zemljo in vse, kar je...«

... in duh sokolski je plaval nad vodami...«

»Kaj se pravi sokolsko verovati? Sokolsko verovati se pravi vse za resnico imeti, kar je Sokolski Nazdar razodel in kar nam sv. Sokolski dom verovati zapoveduje.«

»V začetku je bila beseda in beseda je bila pri Sokolskem Nazdarju in Sokolski Nazdar je bila beseda...«

»Pa še dlje bomo šli.« je rekel rodoljub, narodnjak in naprednjak. »Od zdaj naprej naši slikarji in kinarji ne bodo smeli več slikati in upodabljati evangelista Luka ali Lukeža z volom, temveč z jelenom in evangelista Janeza ne več z orlom, temveč z sokolom.«

djelković nič, cela vsota pa se razdeli na 15 osjeških carinarjev. Za enkrat bodo razdelili 771 tisoč dinarjev, ostanek pa, ko bo vplačan.

— Samomor. V Celovcu se je ustrelil ravnatelj mestne blaginje Karel Sardinšek. Bil je živčno bolan.

— Razine tatvine in vlomi. Pred par dnevi je bilo vlomljeno v davčni urad v Kistanji. Tat je odnesel iz dnevnice blaginje 147.496 Din. O lopovu nimajo še nobene sledi. — V Lokah je bilo vlomljeno v skladišče za vozove trgovca Franceta Dežmana. Tat je odnesel od enega voza usnjato streho, tri koe, vrečo krompirja in nekaj orodja. Polomil je tudi dve ključavnici in je napravil zelo obširno škodo. — V Zgornjih Dupljah je bilo vlomljeno pri posestniku Francetu Košniku. Tat je odnesel več jestvin in kuhinjske posode v skupni vrednosti skoro 2000 Din. — Iz veže gostilne Vogler v Cankovi je bilo ukradeno Leopoldu Gombož iz Krajne moško kolo znamke »Puch« št. 145.374, črno pleskano, vredno 2000 Din.

Hrastniški pralni prašek se peni, čisti, razkužuje. 1029

Iz Primorske.

p Druga žrtev gasilskega poklica. Kakor smo svoj čas poročali, so v Trstu o priliki nekega požara ponesrečili trije gasilci, ki so dobili težke opekline. Eden od teh — Listuzzi — je umrl pred tednom dni; priredili so mu veličasten pogreb. Sedaj je umrl še eden izmed ponesrečencev: 28letni Attilij Milauz. Tudi njemu se je javnost oddolžila z obilnim cvetjem in častnim sprejemom na zadnji poti.

p Samomor orožniškega podčasnika. V Trstu se je ustrelil 28letni podbrigadir na orožniški postaji v Črničah — Julij Manco, ker je njegova zaročenka obolela na jetiki in so zdravniki izjavili, da zanjo ni več rešitve.

Iz Štajerske.

š Profesor dr. Anton Medved v Mariboru je nevarno obolel. V torek so ga prepeljali v bolnišnico.

š Zlato svetinjo za marljivo službovanje je prejel Gregor Čresnik, kovač tvorilce za kose v Slovenjgradu.

š Nerednosti na glavni pošti v Mariboru. Že dalje časa so nadzorni organi mariborske glavne pošte opazili, da izginjajo pisma in se odpirajo. Tega dejanja je bil osumljen poštni uradnik K. V. in je bil zato pod stalnim nadzorstvom poštne osebe. Kljub veliki pazljivosti mu niso mogli ničesar dokazati. Šele ko je bil pretekli teden premiščen na kolodvorsko pošto, so ga v soboto zalotili pri dejanju. Pri telesni preiskavi so našli v njegovih hlačnih žepih več pismov. Uvedena je obširna preiskava.

Iz Ljubljane.

lj Umrli je včeraj popoldne po dolgi, zelo mučni bolezni gđ. Marija Zitnik, sestra blagopokojnega drž. in dež. poslanca magr. dr. Ign. Zitnika, dolgoletnega glavnega urednika našega lista. Preživela je rajna gospodična svojega gospoda brata polnih 11 let. Pogreb predrage, pri vseh naših organizacijah izredno delavne sodelnice bo v petek, 27. t. m. popoldne ob 4 iz Franciškanske ulice št. 2 na pokopališče k Sv. Križu. Pokoj njeni duši!

lj Telovadna akademija, katero priredi v nedeljo 1. marca v Ljudskem domu Orel Krakovo-Trnovo, obeta biti zelo zanimiva. Vstopnice se prodajajo v prodajalni KTD (Ničman) v Kopitarjevi ulici.

lj Za ravnatelja pri uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani je imenovan dosedanj komisar istotam Gvidon Gulič.

lj Na naslov Ljublj. poštnega ravnatelja. Iz trgovskih krogov smo prejeli tele vstave: »Kako maščevinsko se je postopalo doslej v poštno-dostavnem oziru v mestu Ljubljani, naj Vam služi tale slučaj. Tvrdba, s katero sem v poslovnem razmerju, ni je pismeno odgovorila zvečer ob 6 in pismo oddala v poštni nabiralnik med 6. in 7. uro zvečer, v nadi seveda, da bom imel pismo v rokah naslednjega dne pred 9. uro. V resnici sem pa čakal na pismo do 5. ure pop., torej skoro 24 ur po njegovi oddaji. Take počasnosti ljubljanski trgovci nismo bili vajeni. Ali se ne izpraznjujejo poštni nabiralniki tudi ob 9 zvečer. Upamo, da novi g. poštni ravnatelj odstrani poleg drugih tudi ta kričevski nedostatek.«

lj Skrb g. gerenta Turka za ljubljanske davkoplačevalce. Ljubljanskim davkoplačevalcem se še ni nikdar tako dobro ali bolje rečeno, naravnost siljajo godilo kakor takrat, ko je uradovale na davčni administraciji na Bregu št. 6 g. dr. Ponebšek. To je bil mož ljubezniv in prikljupljiv, ki je šel vsakemu na roko do skrajnosti in ni bilo zlepa prošnje, ki je gospod davčni referent ne bi bil uslišal, zlasti če je bila na prošnji podpisana kakšna višja finančna oblast, ki je prosila za zvišanje davkov. Za take prošnje je imel gospod davčni referent za Ljubljano vedno odprto srce in s svojim takimi in finim nastopom je znal tudi ljubljanske davkoplačevalce tako omehčati, da so morali svoje žepce še bolj na široko odpreti kot en svoje srce. Ko je bivši g. davčni referent za Ljubljano videl, da so plačali ljubljanski davkoplačevalci l. 1923. 28 milijonov dinarjev samo osebne dohodnine, so se mu ljubljanski davkoplačevalci tako zasmilili, da jih je skle-

nil za naslednje leto povabiti, naj plačajo okoli 53 milijonov dinarjev. Zato so bili pa ljubljanski davkoplačevalci tudi silno žalostni, ko so zvedeli, da je njihov dobrotnik prejel zasluženo plačilo in avanziral na višje mesto. Tako so bili žalostni, da bi bili kmalu razobesili črne zastave. Žalost ljubljanskih davkoplačevalcev pa je šla g. gerentu Turku tako do srca, da je sklenil ljubljanskim davkoplačevalcem na vsak način napraviti skromno veselje. Zato se je baje že dvakrat obrnil na višjo finančno oblast s prošnjo, naj ljubljanskim davkoplačevalcem vrne starega davčnega referenta in za slučaj, če visoka finančna oblast njegovi želji ugodil, je sklenil blagostanje ljubljanskih davkoplačevalcev tako zvišati, da bo vsak ljubljanečan lahko plačal nad 50 milijonov dinarjev osebne dohodnine.

lj Mestna pristava ali »juma«, kakor jo imenujejo, doživlja pod sedanjim gerentskim svetom stvari, ki bi bile v obraz mestnemu gospodarstvu in vsakemu socialnemu čutu za delavstvo mestne občine. Mestna pristava je mestno podjetje, katero je preuredil in organiziral bivši občinski svet. S potrebnimi številom konj, vprežne živine in priprege si je mestna občina vsvarila trden položaj, da je postala, kar se tiče mestnih voženj, popolnoma samostojna in neodvisna od privatnih prevoznih podjetij, katera so občino ob vsaki priliki zlorabljala z neprimerno visokimi prevoznimi cenami. Ker si je mestna občina oskrbela lastna prevozna sredstva, je prihranila letno mnoge tisočake pri voznih snega, gramoza, cestnega kamenja itd. Podjetje je bilo vseskozi aktivno. — Razen tega je bilo tu okrog 35 parov konj, primerno število hlapcev in rokodelcev, kovačev, ključavničarjev, mizarjev, tesarjev itd. Delavci na mestni pristavi so si s pomočjo mestne občine oskrbeli lastno kuhinjo, kjer so v lastni režiji in pod lastnim nadzorstvom imeli svoje gospodinjstvo in hrano prav po ceni. Sedanji gerentski svet pa je začel mestno pristavo razpuščati; razprodal je 3 pare konj in par volov prav po nizkih cenah. Razprodaja konj se namerava nadaljevati. En par oslov se je z opremo vred prodalo za 1000 Din, to je naravnost za smešno ceno. Še bolj žalostno pa je to, da so bili na mestni pristavi tik pred volitvami odpuščeni 4 tesarji, 4 hlapci, 1 kovač in 1 delavec, ki so služili že več let mestni občini pridno, vestno in marljivo. S tem se je spravilo ob kruh več družin in to ob času, ko vlada splošna brezposelnost. Menda se hoče nekdo s tem g. gerentu Turku pod političnimi pretvezami prikupiti, toda g. Turk bi moral sam biti toliko uviden, da ne bi šel na lim lizunom.

lj Podražitev piva. Zadruga gostilničarjev nam poroča: »Združene pivovarne so opetovano podražile cene piva pri Din 80 pri hl. Temu odgovarjajo morajo gostilničarji istotako zvišati cene in se bo odslej prodajalo pivo pol litra vrč po 4.25 Din, tri desetinska čaša 3 Din in v polliterskih steklenicah po 5.25 Din. To je minimalna ravna cena za vse navadne obrate. Prvo vrstni obrati in kavarne pa ob sebi umevno ne morejo teh cen uveljaviti radi mnogo večje režije.«

lj Nezanesljiv prijatelj. H krojaču Mihaelu Kreču na Poljanski cesti 23 je prišel pek iz Poljanske ceste L. Strukelj in je prinesel blaga za tri moške obleke. Iz enega kosa si je naročil obleko zase, blago za dve obleki pa je dal krojaču, da mu ga proda. Ko je šel čez nekaj dni Strukelj h krojaču merit obleko, je šel z njim tudi njegov prijatelj trgovski pomočnik Anton Japelj. Ogledal si je tudi blago, ki je bilo pri krojaču na prodaj. Po odhodu pa se je čez nekaj časa vrnil Japelj sam in je zahteval od krojača kos blaga za eno obleko in je trdil, da sta se pogodila s Strukeljem za 400 Din. In res je krojač Kreč izročil Japlju kos plavega kamgarna za eno obleko. Japelj pa je šel in je priglajfano blago zastavil v gostilni pri »Sodčku« na Zobjaku za 250 Din. Goljufija pa je prišla kmalu na dan in podjetni Japelj bo dobil za svojo podjetnost primerno nagrado na sodišču.

EXCELLA
je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt — Nadomestni deli za vse stroje.
J. Gorac, Ljubljana
palača Ljubljanske kreditne banke

Dopisi.

Cerklje ob Krki. Danes (ponedeljek) zjutraj se je raznesla pri nas novica, da je naš g. nadučitelj Rostohar prestavljen v St. Jurij pod Kumom. »Zakaj«, je bilo prvo vprašanje. Odgovor: Zato, ker ni liberalce, zato ker ni član U. J. U., zato, ker je pod njegovim vodstvom bila šola res šola, ne pa gnezdo kakšnega sokolstva ali kake druge sorte arena. Skandal je to, da človeka, ki je znal skozl 11 let voditi petrazredno šolo, pošljejo sedaj na dvo-razrednico. Skandal je to, da njega t. j. Rostoharja, ki ima pohabljen nogo, pošljejo iz ravnarje v hribe, dočim pa mlade gospodične in mladi gospodje učitelji službujejo v ravnari, po mestih in trgih in v krajih, ki leže ob železnici — in sicer zato, ker so ujufenci, ker so Sokoli in Orjunci. — Skandal je to, da nadučitelja, ki se v politiko ni spuščal, a je deloval tiho in mirno za napredek ljudstva

kot izboren sadjerejec, ki je nešteto dobrot storil tožadevnj neukemu ljudstvu, škandal je — pravimo — da ga vržejo sedaj sredi zime v hribe!

Cerkveni vestnik.

RIMSKIM ROMARJEM!

To poročilo je prejel ljubljanski pododbor od glavnega odbora iz Maribora, zato naj se vsi, ki so se doslej priglasili, ravnajo po tem oklicu.

Zanimanje za romanje v Rim raste od dne do dne. Saj pa tudi ni čudno! Kdo si ne želi videti mesta Rim, kdo ne želi prejeti blagoslov od sv. Očeta papeža Pija XI.? Nešteto svetih mest bomo obiskali, na grobovih neštetih svetnikov bomo molili.

Na romanje gremo dne 26. maja, v domovino pa se vrnemo dne 5. junija. V Rimu bomo celih sedem dni. Na polu v Rim bomo obiskali grob velikega čudodelnika sv. Antona v Padovi, nazaj grede pa bomo šli na grob sv. Franciška in sv. Klare v Asisi. Na povratku se oglasimo tudi pri sv. evangelistu Marku v slavnih Benetkah, kjer se bomo malo vozili po morju.

Posrečilo se nam je dobiti za vse naše romarje stanovanje in hrano v eni hiši, ki je nova in moderna ter leži blizu cerkve sv. Petra in blizu Vatikana. Stanovali bomo torej vsi skupaj, kar je v tujem mestu velikega pomena za romarje.

Romarje bo spremljal in peljal k papežu prevzvišeni gospod škof, po mestu pa jih bodo vodili in razkazovali svetišča med drugimi gg. dr. Anton Medved in dr. Anton Jerovšek, ki sta bila svčjas dve leti v Rimu in vse dobro poznata. Mirno lahko rečemo: Nikomur ne bo žal, da se je udeležil tega romanja.

Kdor hoče porovati letos v Rim, naj se takoj zglaši pri svojem dušnem pastirju. Plačati je treba takoj za III. razred 1500 Din, za II. razred pa 2000 Din, ki se morajo takoj poslati odboru v Maribor. Denar se naj pošlje v dinarjih, ne v lirah, ker odbor ne more poslati lir v Rim, ampak mora potrebno vsoto nakazati po banki. Odbor mora namreč plačati naprej železnico, hrano in stanovanje ter legitimacije. S temi 1500, oziroma 2000 dinarji bo odbor plačal za vsakega romarja železnico od Postojne do Rima in nazaj do Postojne,

Prosveta.

Iz knjige:

Antični in moderni svet.

Štiri leta je čakal rokopis slovenskega prevoda te knjige na objavo. Prelagatelju je tako čakanje navadno prav mučno; upamo pa, da ga bo to pot odškodovalo vsaj deloma za zamudo prepričanje, da bi taka knjiga ne bila pri nas nikdar tako aktualna, kakor je naš letošnjo zimo; škoda samo, da ni izšla meseca decembra 1924, ko je bila debata o srednješkolski reformi posebno živahna. Srednješkolska reforma je pri nas prisilila vsakega, ki se zanima za najvažnejše kulturne probleme naroda, da se je bavil z vprašanji, ki jih obravnavala Zeliški v omenjeni knjigi. Zato je naša javnost za sprejem take knjige kolikor toliko pripravljena; lahko rečemo: toliko pripravljena, kakor ni bila doslej še nikoli.

Danes se bo ta knjiga pri nas brala pri prijateljih in nasprotnikih humanistične izobrazbe. Napisana je deloma prav za razmere pri slovenskih narodih. Obsega osem predavanj, ki jih je imel vsenč. prof. Zeliški, izredno izobražen in duhovit mož, pred abiturijenti gimnazij in realk v Petrogradu l. 1903. Zeliški ima dragoceno lastnost, ki je baš pri učenjakih dostikrat pogrešamo, da zna predavati res zanimivo. Svoje mnenje pojasnja večkrat s fino primerom in dokazuje s tem, da je sam vsebino svojega predavanja res doživel. Sai je rekel že Goethe nekako takole: »Wer die Sache in ein treffendes Gleichnis zu bringen versteht, der hat sie verstanden.«

Platon pravi, da je začetek vsakega znanstvenega raziskovanja začudenje: človek doživi nekaj, kar je zunaj »thaumaston« (čudovito), in prične o stvari razglabljati. Kje je to »čudovito« pri studiju antike? Morebiti bo najbolje, če izrazimo to »čudovito« tako, kakor ga nam predloči Zeliški. Saj piše pisatelj tako pester in zraven tako jedrat jeziki, da bo sploh pri vsem našem referatu o knjigi najbolje, če pustimo kar njega govoriti. Zeliški pravi:

»Dejstvo (pa) je, da je sistem klasične vzgoje že zelo star, da je v tem času oklenil vse narode tako imenovane evropske kulture, ki so šele s tem, da so se ga oprijeli, postali civilizirani narodi. Dejstvo je dalje, da bi nam, če bi kakor meteorologi izrazili v obliki krivulve vse krize, ki jih je sistem klasične vzgoje ves ta čas prebil po posameznih državah, baš ta krivulja izražala obenem vse krize duševne kulture v teh državah in tako dokazovala ozko zvezo celotne kulture kakšnega kraja s stopnjo, na kateri stoji v njem klasična izobrazba. Dejstvo je dalje, da je

• Tadenz Zeliški, Antični in moderni svet. Poslovenil dr. Joža Glonar. V Ljubljani, 1925. Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena 36 Din (vez. 45 Din).

hrano in stanovanje v Rimu za sedem dni, legitimacije, avtomobilno ali drugo vožnjo po Rimu, razne vstopnice in napitnine. Ako bomo mogli, bo odbor plačal za romarje še tudi vsaj enkrat obed med potom v Rim ali na povratku nazaj.

Hrana v Rimu bo dobra in zadostna, tako da romarjem v Rimu ne bo treba nič izdati. Za zajutrek dobimo kavo, mleko in kruh, za poldne juho, meso, prikuho, sadje in vino, za večerjo pa juho, meso, prikuho, sir in vino.

Poleg teh 1500 Din, ki jih vsak romar še sedaj položi, bo moral še vsak za sebe plačati vožnjo od doma do Postojne, ki najbrž ne bo stala nad 80 Din, ter hrano med potom v Rim in nazaj, kar bo stalo k večjemu 100 dinarjev. Istotako seveda rabi vsak romar še nekaj denarja, če si hoče kupiti spominke na Rim.

Kdor bo torej varčen, ne bo mogel izdati nad 2000 Din.

Toliko že lahko povemo danes. Vozni red in vse drugo potrebno bomo naznanili od časa do časa.

Opisali bomo tudi v posebni knjižici vse znamenitosti in svetišča svetega mesta Rima in drugih krajev, katere bomo obiskali. To knjižico dobi vsak romar zastonj in sicer že pred odhodom v Rim, da jo more že doma prečitati in se tako seznaniti s svetimi kraji, katere bo obiskal na romanju.

Pripomnimo še, da je vse, kar smo zgoraj pisali glede stroškov, danes gotovo in dogmno ter se na tem ne bo nič več spremenilo. Dozdaj se za stroške še ni natančno vedelo, ker še ni bilo znano, koliko bo stala železnica, koliko hrana in stanovanje, kake so cene za avtomobile, oziroma voznike, kake so razne vstopnine itd., zato so razni listi, n. pr. »Slovenec« in drugi, imenovali razne vsote, ki pa nikakor niso bile točne in pravilne, ampak le domnevne. Šele zdaj, ko smo dobili dne 19. t. m. končnoveljavnen odgovor iz Rima, lahko naznanimo natančne stroške in številke, ki držijo in se ne bodo več spreminjale.

Prosimo vse, ki se nameravajo udeležiti tega svetega potovanja, da se takoj zglašijo pri svojih dušnih pastirjih ter založijo pri njih znesek 1500 Din, da more potem odbor ukreniti vse potrebno.

Z romarskim pozdravom!

Za romarski odbor: Dr. Anton Jerovšek.

tudi danes kulturna moč kakega naroda tem večja, čim više stoji pri njem klasična izobrazba, dočim narodi, ki je nimajo (n. pr. Spanci), ne igrajo nobene vloge več v svetu idej, vkljub svojemu številu in svoji slavni preteklosti. Dejstvo je dalje, da je tudi pri nas v Rusiji udarcu, ki je zadel klasično izobrazbo z reformo srednjih šol v letu 1890, sledilo splošno padanje višine izobrazbe pri abiturijentih, kar priznavajo celo nasprotniki klasičnega sistema. »Rusija dolgo časa ni imela klasičnih šol — v tem času pa tudi ni bila kulturna država; kulturna država je postala šele, ko jih je ustanovila.« (Str. 11 in 12.)

Ta dejstva nam skuša knjiga razložiti. Mi bomo tu nekaj pisateljevih argumentacij in izrekov ponovili, da opozorimo na nekaterih primerih na bogato vsebino knjige, ki jo bo bral s pričom vsak izobraženec.

1. Antika — domovina naše kulture.

Antika je »zibel vseh idej brez izjeme, od katerih še danes živimo« (14), ona je »vir vseh svobodnih idej, na katerih sloni naša civilizacija« (96). Antika ni naš vzor, pač pa seme naše kulture. »Iz tega semena je vzklila naša današnja kultura; v njej ni nobene količaj bistvene ideje, o kateri bi se ne dalo jasno dokazati, da se je organsko razvila iz njega.« (84.)

Vilek slovestvenega razvoja je pri vsakem narodu spojen s študijem antike. »Vedno, posebno pa v najtežjih časih svetovne literature je bila antika glavna hrana pesnikov in prozajikov in samo oni lahko tudi največjo literaturo dobro ume, kdor je ta vir zelo vestno preiskal.« (Montesquieu. Citat na str. 67.)

Radi tega gleda pisatelj »v antiki eno glavnih sil, ki oblikujejo kulturo evropskega človeštva« (54). »Pokazalo se je, da je bila kulturna zgodovina vsakega naroda samo potok, dokler se ni vanj zlila široka reka antike, ki je nosila s seboj vse ideje, ob katerih še danes živimo, še celo krščanstvo; če stvar historično opazujemo, se pokaže, da ima vsak izmed nas dve domovini: po eni se imenujemo, po drugi pa je — antika.« (57.)

To skupno domovino izpričujejo vsi evropski narodi. »Kar kljub vsem narodnim in plemenskim razlikam evropske narode veže, je njih skupno pokolenje v antiki. Enako mislimo — zato se tudi razumemo, dočim se narodi, ki ne pripadajo evropski kulturi, ne razumejo niti med seboj, niti tudi nas, naj so potem civilizirani ali necivilizirani ... Da, antika kot skupna domovina, to je temelj enotne evropske civilizacije; zato koristijo centripetalne sile v evropskem človeštvu naravnost ali posredno tudi študiju antike. Ta položaj je važen za razmerje, ki ga zavzemata do antike obe stranki, v kateri razpada evropska družba: »nacionalisti« in »evropci«, ali kakor jih v Rusiji imenujemo: »slavjanofilci« in »zapadnjaki«. — Nacionalisti, ki antiko odklanjajo, kaže samo svojo neizobraženost; on ne ve, ali pa je pozabil, da je antika od nekaj element kulture njegovega lastnega naroda,

da torej s preziranjem antike samo kaže neznanje tega, kar bi moral poznati. V zapadnjakovih utisih pa je to še celo potencirana neizobraženost; saj mož naravnost žaga vejo, na kateri sedi. (57.)

pr Slavnostni koncert Dečjega in matinskega doma kraljice Marije v Ljubljani, ki bi se imel vršiti v ponedeljek, dne 2. marca 1925 je vsled nastalih zaprek preložen na ponedeljek, dne 6. aprila 1925.

pr Solstvo na Poljskem. V parlamentarni proračunski komisiji poljskega parlamenta, kjer se baš obravnava proračun naučnega ministrstva, je bilo podano zanimivo poročilo glede razvoja poljskega šolstva. Proračun naučnega ministrstva stoji na drugem mestu glede višine, višji je namreč samo še proračun vojnega ministrstva. Znaša pa 16 % vseh državnih izdatkov, t. j. okoli 312 milj. zlatov, od katerih večina (202 milj.) odpade na ljudske šole. Večina tega proračuna je namenjena osebnim izdatkom 88 %, stvarnim 9 % in zidanju šol 3 %. Ljudskih šol na Poljskem brez Gornje Slezije je čez 26.000, v katerih poučuje 58 tisoč učiteljev in je deležno šolskega pouka več kakor tri milijone otrok, torej 110.000 več kakor lansko leto. V Gornji Sleziji je 606 javnih ljudskih šol s 196.000 otroci. V 22 javnih učilnicah (poleg Slezije) je poučni jezik poljščina, v Sleziji na 539 javnih šolah, ostanek pripada na manjšinske šole, na katerih je poučni jezik češčina. Državnih srednjih šol je 255 in par sto zasebnih, na katerih študira približno 210.000 dijakov. Drž. učiteljske 250, Visokih šol pa 122. Na strokovnih šolah je vpisanih nad 35.000 slušateljev. Največ slušateljev ima pravna ter modroslovna fakulteta.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 8. uri zvečer.

Četrtek, 26. febr.: ROSMERSHOLM. — C. Petek, 27. febr.: PEPELUH. — Red E. Sobota, 28. febr.: VDOVA ROŠLINKA. — Izv. Nedelja, 1. marca ob 15. uri pop. mladinska predstava: PEPELUH. — Izven. — Ob 20. uri zvečer: VERONIKA DESENIŠKA. Izven.

OPERA:

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Četrtek, 26. febr. zaprto. Petek, 27. febr.: LOPUDSKA SIROTICA. — Vojaška predstava. — Izven. Sobota, 28. febr.: SMRTNA TARANTULA IN KARAKTERISTICNI PLESI. — Red B. Nedelja, 1. marca ob 15. uri pop.: MIGNON. Ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Ljubljanska drama. Proslava 25 letnice umetniškega delovanja režiserja g. Hinko Nučiča bo v četrtek, dne 5. marca. Ob tej priliki se vprizori »Othello«. Naslovno vlogo bo igral g. Nučič. V soboto, dne 7. marca bo gostovala v Ljubljani gospa Podgorska v glavni ženski vlogi Lenormandovih »Izgubljenih duš«. — Pripravlja se premijera drame Andrejeva »Misel« v režiji g. Skrbinskega in obenem Aristofanova »Lizistrata« v režiji g. Šesta.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja, 1. marca ob pol 8. uri zvečer: »SLUGA IN NJEGOVO GROF«. Noviteta. Veselost igra v treh dejanjih. Predprodaja vstopnic kakor običajno. (Glej lepake.)

Narodno gledališče v Mariboru.

Četrtek, 26. febr.: KSENIJA in CAVALIERIA RUSTICANA. — Ab. B (kuponi). Petek, 27. febr.: VDOVA ROŠLINKA. — Ab. E (kuponi). Sobota, 28. febr.: KSENIJA in CAVALIERIA RUSTICANA. — Ab. E (kuponi). Nedelja, 1. marca: MOLOH. — Ab. C. Premijera.

Odpovedana predstava »Moloh«. Ker dne 22. t. m. ni bilo pravočasno električnega toka ter se je domnevalo, da istega sploh ne bo v doglednem času, smo morali premijero »Moloh« odpovedati. Ker se vrše ta teden vaje za opero in so že v operi napovedana gostovanja tekom tega tedna, se je morala preložiti premijera »Moloh« na nedeljo dne 1. marca. Ze kupljene vstopnice za »Moloh« veljajo torej za dne 1. marca.

Premijera Parmove opere »Ksenija« in gostovanje g. Cammarotte. V četrtek, dne 26. t. m. se vrši premijera Parmove opere v dveh dejanjih »Ksenija«, ki je ena najboljših glasbenih del priljubljenega pokojnika Parme. Isti večer se bo vprizorila vedno priljubljena Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana«, kjer bo gostoval kot Turridu g. Camarotta, ki je pri nas jako uspešno gostoval v operi »Carmen« kot »Don Jose«.

V nedeljo ob štirih popoldne TELOVADNA AKADEMIJA

Orla Krakovo-Trnovo v Ljud. domu!

Po svetu.

sv Poljski priseljenci na Francoskem. V parlamentarni komisiji za brambo dela je bilo nedavno tega podano zanimivo poročilo o stanju in številu poljskih delavcev na Francoskem. Poljskih delavcev je v francoski zemlji 510.000. V nekaterih francoskih okrajih tvorijo Poljaki več kakor 33 odstotkov vsega prebivalstva. V industrijskih središčih pa znaša število poljskih delavcev celo 68 odstotkov vseh zaposlenih delavcev. Število delavskih otrok, ki hodijo v šolo, je približno 30.000. Ampak šolske razmere niso ugodne, ker primanjkuje poljskih učiteljev.

sv Stoletnica belega ovratnika. Letos obhaja moški svet stoletnico belega ovratnika, ločenega od srajce. Ta ovratnik je izumila Hana Montagu, žena ameriškega kovača v Trey, kateri se ni hotelo neprestano prati vso možože in sinovo srajco, ki je bil pomočnik njegov, ker je bil vendar samo ovratnik umazan. V teh stoletih je imel od srajce ločen ovratnik različno obliko, ali v bistvu je ostal zmagovalce do današnjega dne. Tudi v l. 1925. si pripenja moški svet čist ovratnik na bolj ali manj umazane srajce.

sv Dva tisoč let staro vino. V mažarskem selu Szöny, od Komorna na drugem bregu Donave, kjer je stalo nekdanje starorimsko mesto Bregotium, so čisto slučajno odkopali delavci dragocene starodavne predmete. Poleg denarja, posod in reliefov ter orožja tudi rakev. Ko so odprli rakev, so delavci kar ostrmeli. Slovaški listi poročajo, da ste se v njej nahajali dve kristalni posodi s tekočino, iz katerih se je neki delavec skrivaj napil. Posledice so bile nepričakovane. Mož je na to zadremal in spal cele tri dni. — Ko se je predramil, se mu je zdelo, da je spal samo četrt ure. Pripovedoval je, da ima tekočina okus lahkega, kakor med sladkega vina. — Radovedni smo, kaj poretke strokovnjaki iz znanstvenih krogov o tekočini.

sv Čitanje v tvornicah vpliva na uspešnost dela. V ljubki knjižnici »Round the World« (okoli sveta) popisuje pisatelj Frank Butler tudi izdelovanje smokv v tobačnih tvornicah na Havani. Pripoveduje, da je v vsakem oddelku tvornice, v katerem je zaposlenih približno 300 oseb, nekaj oder, na katerem stoji stol. Tam sedi bralec, ki so ga delavci iz začeta sami plačevali, da jim je naglas čital. Danes ga plačuje podjetnik. Dognalo se je namreč, da gre delo dosti bolje izpod rok, če se jim bere, dasi so gospodarji mislili, da bo baš narobe. Butlerjeva knjižica je sad popotovanja njegovega okoli sveta. To je zanimiva okoliščina za naše razmere, zakaj Butler potuje z denarjem, ki mu ga donajajo honorarji za njegove knjige, ki jih običajno silno rado čita. Kje je kak slovenski pisatelj, ki bi z denarjem, ki ga je dobil za svoje knjige, mogel potovati okoli sveta. Saj stane danes potovanja okoli sveta približno več kakor 6 milijonov dinarjev. Seveda ima angleški pisatelj v ugodnem slučaju 400 milijonov čitateljev, slovenski pa nekaj sto tisoč. Isto vidimo tudi glede časnikarjev. »Times« se tiskajo v 20 milijonskih izvodih, slovenski dnevnik pa samo v nekaj tisočih.

sv Smrtna kosa. V Pragi je umrla soc. dem. poslanka Ana Sychravova, stara 52 let. Po poklicu je bila šolska ravnateljica v Pragi. V politiki se je posvečala posebno kulturnim

in socialnim vprašanjem. — V Budimpešti je umrl načelnik tiskovnega urada na lamkajšnjem češkoslovaškem poslanstvu Jindřich Bureš. Pokojnik je slovel kot eden najboljših čeških časnikarjev.

sv Protestantovska katedrala v Newyoriku. Protestanti nameravajo v Newyoriku zgraditi katedralo, ki bo stala 15 milijonov dolarjev.

sv Prebivalstvo Ukrajine. Ukrajinska sovjetska vlada je objavila podatke o prebivalstvu v Ukrajini. 27.350.000 prebivalcev ali 82 odstotkov je ukrajinske narodnosti, 7 odstotkov je Rusov in 11 je drugih narodnosti. Na ozemlju Unije soc. sov. republik so si osnovali Nemci 5 lastnih okrožij. Vseh narodno-manjšinskih svetov je v sovjetski Uniji 172; od tega 98 nemških, 30 bolgarskih, 28 poljskih, 8 čeških in 8 židovskih.

sv Slovanska literatura v newyorški javni knjižnici. »New York Public Library« ima v cirkulacijskem oddelku 1.146.928 sv. Poljsko slovo je zastopano s 3.723, rusko z 9.156, češkoslovaško pa z 10.157 avzki. V tem so vštete samo knjige v osrednji knjižnici. Cirkulacija je znašala v češkoslovaškem oddelku 88.356, v ruskem 53.055, v poljskem pa 19.434. — Vsekako je v omenjeni knjižnici tudi oddelke za južnoslovansko slovo, pa ker ni zastopano z večjim številom slovenskih hrvaških in srbskih knjig, ga poročilo ne omenja.

sv Prof. Edgar Meyer umrl. Znani trolski slikar prof. Edgar Meyer je umrl zadnjo soboto v Inomostu.

sv Važna iznajdba švicarskega peka. Švicarska brzojavna agentura poroča, da je pekovski mojster v Bernu Jean Matti iznašel način, ki omogoča kruh ohraniti svež do njegove uporabe. Nek velik angleški mlin v Cardiffu je Mattiju odkupil njegov patent za 1 milijon švicarskih frankov. Angleški mlin namerava razpošiljati na nov način izdelani kruh po vsem svetu. Matti sam pa bo izdeloval svoj kruh za švicarsko armado.

sv Sovjetski kongres v Buhari. Buhara je mesto v Ruskem Turkestanu. Osrednja Azija. Pred vojno je bila tam kneževina istega imena. Uzbeki so potomci starih Turkov v Turkestanu. V dnevih od 14. do 16. febr. se je vršil v Buhari ustanovni kongres komunistične stranke uzbekih sovjetov. Pozdravne izjave sta poslala kongresu centralni izvršilni odbor ruske komunistične stranke in pa izvršilni odbor tretje internacionalne. Odposlanstvo kmetic iz pokrajine Tergana (na meji proti Kitajski) je izročilo kongresu zastavo, odstranivši pajčolane z obraza. Obljubilo se kongresu, da bodo za komunistično stranko, ker se bori ona za osvoboditev žensk na vzhodu. Kalinin je podal nato kongresu obširen referat. Kongresa se je udeležil tudi član angleške komunistične stranke, pozdravil ga je v imenu osrednjega strankinega odbora in je izročil armadnemu zboru rdeče armade rdečo zastavo, z napisom: »Varujte sovjetje pred angleškim imperializmom!« Poveljnik armadnega zbora je obljubil, da bo armadni zbor opravičil upanje angleških delavcev. Kongres je angleškega komunistično burno pozdravil. — Tako gre sovjetizacija Osrednje Azije naprej.

nih knjig itd. — V glasbi je nastalo med ženskimi svetom nekako hladno razpoloženje. Še prej kakor v desetih letih se je skrčilo njih kader za celih 11.800 oseb. Njih mesta zlasti na glasbenih zavodih so zavzeli moški. Zato pa raste število glasbenih skladateljic in članic umetnih orkestrrov. V obrtnem risanju so ženske za moškimi, ali odlikujejo se kakor ilustratorke. V filmski industriji jih moški tudi prekašajo. Važnejše mesto pa zavzemajo v fotografiki obrti. Splošno pa se je ugotovilo razmah ženskih sil in talentov kar se tiče grafične umetnosti, igralstva, režiserske ter scene in kostumske oprave. Več kakor milijon žensk je zaposlenih v poljedelstvu, nekoliko popolnoma samostojnih, nekoliko pa kakor so-podjetnic. Skoraj dva milijona žensk ima svoj kruh v trgovini, od katerih pa pripadajo na vodilna mesta samo dva odstotka. Da se v nekaterih področjih ženske niso uveljavile v taki meri k moškemu delu kakor v drugih panogah, je treba šteti na rovaš okoliščini, da se ženskam zabranjuje vstop in poslovanje v teh panogah, češ da nimajo za to potrebne sposobnosti. A vendar je ženska sposobna za katerokoli delo, samo da se ji da prilika, da se v dotičnem delu izuri in izpopolni.

BOLGARSKI PREGOVORI O ŽENSK

Dekle iz naše vasi je kakor voda v kristalni posodi, iz tuje vasi pa kakor voda v glinastem piskru. Dekle, katero viha nos pri mladih moških, obvisi na starem. — Dokler je dekle pri materi, je krotkejša od jagneta, kakor hitro se pa omoži, ima vatel dolg jezik. — Pri konju glej na vrat, pri dekletu pa na hojo. — Mož je v življenju dvakrat vesel: prvič, ko se oženi, drugič pa ko pokopljejo ženo. — Preveč nališpano dekle je staro. — Če prideš domov s praznimi rokami, te žena ne pozna. — Pusko, ženo in konja svojega lahko pokažeš, posodiš pa ne. — Tepi kožuh in bo mehkejši, tolci ženo pa bo bolj postrežljiva. — Žena ne tepe moža, a ga vendar zmaguje. — Pogled mater, potem pa vzemi hčer. — Žabe se boje štokrlje, a ženske starosti. — Ženska ima za vse pripravljeno vedro solz. — Ženska skriva zlebo svojo kakor mačka kremplje. — Ženski jezik rani huje kakor turški meč. — Vrag je vrag, ali ženska je huja od vraga. — Ženino srce je kakor volnena nogavica: raztegne se. — Žena je najdragocenejši kos pohištva v hiši.

MOJSTER MAJINE PISAVE.

Že od nekdaj so ljudje poskušali, da se na kolikor mogoče majhen prostor uapišali kolikor mogoče veliko besed. Pred par leti je ta umetnost najbolj cvetela in so v medsebojnem tekmovanju dosegli take uspehe, da je bilo treba napraviti že res kaj posebnega, če si hotel zbuditi pozornost. Nekaj tako posebnega je napravil Howard Baker v ameriškem glavnem mestu Washingtonu. Nihče ne bi verjel: z neutrudljivo potrpežljivostjo je vdolbel (vgraviral) v glavo bučice ves očenaš v angleškem jeziku. Tisočkrat moraš fotografijo povečati da moreš brati besede in pri tem občudovati pravilnost in eleganco črk. Vrhu tega je napravil Baker še nekaj drugega: na konic šivanke je vrezal črke U. S. A. (United States America, Zedinjene države ameriške).

Izpred sodišča.

Pojasnilo. V zadevi našega poročila o tožbi in pravdi dr. Gorišča zoper go. Pavle Čopovo nam je poslal dr. Gorišč ta-le dopis: Cenjeno uredništvo! Z ozirom na poročilo »V boju za stanovanje« v št. 39. »Slovenec« z dne 18. februarja 1925 blagovolite priobčiti naslednji popravek: Nisem jaz tožil gospe Pavle Čopove, marveč obtožilo je dr. pravdnikstvo v Ljubljani, ker me je bila po krivem obdolžila podkupljivosti. Obtoženka ni priznala, da je dala moji soprogi res 1000 Din, nego priznala je, da je moja žena njeno podkupnino 1000 Din odločno odklonila. Tudi nisem svoje soprogo oštel in posojila 1200 Din vrnil, marveč moja žena je bila svoji dolgoletni prijateljici Čopovi posojila sama mnogo prej vrnila, nego sem jaz za stvar zvedel. Dalje nisem bil načelnik stanovanjskega urada, ampak bil sem predsednik stanovanjskega sodišča pri pokrajinski upravi, ki se ni pečalo z administrativnimi posli, marveč le s pritožbami v stanovanjskih stvarih. Tudi ni res, da je zagovornik gospe Čopove povdarjal, da so se godile v stanovanjskem uradu gotove nerednosti, nego zagovornik o stanovanjskem sodišču tega ni trdil, o stanovanjskem uradu ljubljanskem pa sploh govorjenja ni bilo.

Drago silvestrovanje je imel letos ključavničarski pomočnik državnih železnic v Zalogu France Avsec. Mož se je po veseli noči spril z jutranjimi gosti in je v družbi tovarišev napadel laboranta kemične tovarne Leopolda Sevske. Udaril ga je s steklenico po desnem očesu in ga je težko poškodoval. Sevske je padel in obležal nezavesten. Ko je šel ležal na tleh, ga je udaril še Avsecov tovariš Ulčakar s kolom po glavi. — Avsec, ki se je zagovarjal s pijanostjo, je dejanje odločno zanikal. Potrdilo pa so vse priče, da je bil on napadalec in fant je bil obsojen na 2 meseca težke ječe in mora plačati poškodovancu za zdravljenje, bolečine, izgubo zaslužka 5283 Din, če se bo pa Sevske bolezni še poslabšala, bo imel pa še nove stroške, tako, da je bilo to silvestrovanje za Avseca res zelo drago.

Zanimivosti.

ZELEZNICA POD BENEŠKIMI LAGUNAMI.

Za mestom Mestre se pričinja čar krasne božje razglednice, ki se imenuje Benetke. Z oken gleda zgodovina otožno dol na kanale, s katerih se umika slikovita gondola čimdalje bolj modernemu motornemu čolnu in puhajočemu parniku. To naj bo sedaj drugače, spet se hočejo povrniti k starim tihim Benetkam, po kanalih naj drsi samo gondola! Vse hočejo odstraniti, kar nasprotuje estetičnemu in zgodovinskemu čutu okolice. Ker je pa promet tja do Lida velik in bi ga gondole ne mogle zmagovati niti v mirnih mesecih, se peča sedaj mestni magistrat z zanimivimi načrtom, da bi spravil novodobni promet pod mesto, pod Canal grande, pod lagune.

Ali je to mogoče? Italijanski tehničniki, ki so načrt že izgotovili, pravijo, da ne bo nobenih težkoč. Tudi beneška zgodovina je videla že nekaj podobnega. V starih Benetkah niso bili podzemski prehodi nič novega. Pred šeststo leti, ko nihče še ni nič vedel o mestnih jeklenih predorih, so vodili pod krasnim parketom trga Sv. Marka podzemski prehodi sem in tja; najbolj znani je peljal od dožev palače do kriptne sv. Marka; in stare knjige pripovedujejo o skrivnostni poti, po kateri je bežal Pietro Condiano leta 976 pred groznim požarom, zanetenim od upornikov v doževi palači. Podobnosti nam pripovedujejo tudi Giacomo Boni in drugi.

Sedanji načrti niso prav nič skrivnostni. Antonio Salvadori je napravil načrt električne železnice, ki bo šla deloma pod zemljo, deloma pod vodo. Služila bo osebnemu in tovarnemu prometu. Od Mestre bo vodila enotirno do postaje San Andrea in bo šla pod Canal grande ter pod njim naprej itd. do Lida. Za vzorec je služila podzemska železnica v Newyoriku. Proga bo dolga 11.880 metrov, bo, kakor smo rekli, v začetku enotirna, nato pa dvotirna. Vožnja od Mestre do Lida

bo trajala 31 minut. Postaj bo sedemnajst, ena pri državnem kolodvoru, druga v Canal grande pred terasami Grand-hotela, ena pri hotelu Danielli (Riva degli Schiavoni), ena pri kraljevi palači, ena pri arzenalu, ena na otoku Sant' Elena itd. Stroški so preračunjeni na 105 milijonov lir, gradbena doba ne bo trajala niti pet let. Vlaki bodo vozili tri minute drug za drugim, vsak bo vzel seboj 262 potnikov prvega in drugega razreda; zato računijo na podlagi sedanjega tujskega prometa, da bo prepeljala železnica že v prvem obratnem letu lahko 24 milijonov potnikov.

Ko bo načrt izgotovljen, bodo nadzemske Benetke spet tako tihe in sanjave, kakor so bile včasih. Temne palače in molčeče hiše bodo spet same med seboj in stara idila nas bo spet oamila. Neki potovalec, ki pozna vso Evropo, govori, da je stara Evropa že skoraj popolnoma umrla in da živi samo še na dveh krajih: v španski Alhambri in v Benetkah.

ZAPOSLENOST AMERIŠKIH ŽENSK.

Informacijski urad za zaposlenost je izdal 700 strani obsežno poročilo o ženskem poklicu v Ameriki. Iz bogatega gradiva je zlasti zanimivo dejstvo, da so se doslej obnesele v 23 strokah dela. Inženirstvo je tu zastopano v vseh strokah. Ženske so zaposlene v radijskih podjetjih, v preizkuševalnih zavodih, v družilnih za javno blagostanje itd. Nekoliko žensk je doseglo mesta inženirjev-profesorjev na visokih šolah, medtem ko so se druge dokopale do neodvisnega stališča samostojnih podjetnic. V seznamu je navedenih n. pr. 23 arhitektinj, kar je pa v primeri s 13.503 knjigovodkinjam vsekako jako pičlo število. V knjigovodstvu se ženske splošno jako dobro obnašajo. 88 % vseh v knjigovodstvu zaposlenih oseb so ženske. Vrhutega delujejo ženske z uspehom v knjigarnah, založništvih umetno opremlje-

Gospodarstvo.

g Zvišanje obrestne mere pri poštočkovnem uradu? Novi ravnatelj centrale naših poštočkovnih zavodov — Poštne hranilnice v Belgradu — je pred nekaj dnevi med drugim izjavil, da bo poštna hranilnica zvišala obrestno mero za vloge. Dosedanja obrestna mera je bila 3 odstotke, povišala pa naj bi se na 5 do 6 odstotkov. Poleg tega bo kmalu začela lombardirati državne papirje po ugodni obrestni meri. Stopila bo tudi v kontakt s poštami hranilnicami v drugih državah in tako olajšala mednarodni nakazniški promet.

g Poravnalna postopanja. O imovini Antona Thalerja, trgovca z avtomobili na Glincah se je uvedlo poravnalno postopanje. — O imovini Josipine Klemenčičeve, trgovke z deželnimi pridelki in sadjem na Rečici pri Bledu se je uvedlo poravnalno postopanje. — Ustavljeno pa je poravnalno postopanje zoper Karla Worscheta, trgovca v Mariboru (ker ni zakonite podlage po § 55/1 poravnalnega reda) in o imovini zapuščine po umrlem Henriku Primusu, trgovcu v Mariboru (ker se ni dosegla večina glasov, predpisana za poravnavo).

g Podružnica Jugoslovanske banke d. d. v Ljubljani, je imelo dosedaj svoje poslovne prostore v Kolodvorski ulici števil. 26, katere pa je nedavno opustila ter se preselila v večje in modernije urejene lokale v palači »Ljubljanskega dvorca«. Centrala tega zavoda se nahaja v Zagrebu. Kakor je splošno znano, spada ta zavod med največje v naši kraljevini ter razpolaga s popolnoma vplačano delniško kapitalo od 100.000.000 dinarjev in rezerve nad 26.000.000 dinarjev. Jugoslovanska banka d. d. izvršuje vse v bančno stroko spadajoče transakcije ter vzdržuje poslovne zveze z vsemi evropskimi in prekomorskimi velebankami. Vsled tega je omogočeno centrali in vsem podružnicam tega zavoda izvrševati vse bančne, posebno pa devizne in valutne transakcije v največjo zadovoljnost komitentov. Poleg centrale v Zagrebu, vzdržuje ta zavod svoje podružnice v Belgradu, Brodu na Savi, Cirkveni, Karlovcu, Novem, Novem Sadu, Osijeku, Subotici, Varaždinu, Vukovaru in na Sušaku. Vsled točno strokovnega in previdnega poslovanja raste zaupanje do tega zavoda dnevno, kar dokazujejo posebno številne hranilne vloge, ki so do danes dosegle skupno stanje od 250.000.000 dinarjev. S preselitvijo v nove, večje in udobne poslovne lokale, je tudi ljubljanski podružnici tega zavoda dana možnost, razvijati svoje delovanje povsem živahneje in intenzivneje v korist pridobitnih krogov v Sloveniji.

g Taksa za smodke iz inozemstva. Upravni odbor samostalne monopolne uprave je odločil in je to določbo tudi odobril finančni minister, da se pobira na smodke, ki se uvažajo iz inozemstva, monopolno takso po 20 Din na smodko.

g Plaćevanje davkov v mesecu novembru 1. 1924. po posameznih pokrajinah. V mesecu novembru 1. 1924 se je pobralo v Hrvatski in Slavoniji: 23.173.297 Din neposrednih davkov, 5.392.726 Din davka na poslovni promet in 11.921.032 Din izrednega poviška, v Bosni in Hercegovini: 16.387.655 Din neposrednih davkov, 2.119.589 Din davka na poslovni promet in 19.674.469 Din izrednega poviška; v Vojvodini: 37.917.617 Din neposrednih davkov, 3 milijone 902.179 Din davka na poslovni promet in 24.115.337 Din izrednega poviška; v Sloveniji: 11.597.114 Din neposrednih davkov, 5 milijonov 249.141 Din davka na poslovni promet in 8.143.674 Din izrednega poviška; v Dalma-

ciji: 2.522.987 Din neposrednih davkov, 615 tisoč 602 Din davka na poslovni promet in 527 tisoč 218 Din izrednega poviška; v Srbiji in Črni gori: 18.193.794 Din neposrednih davkov, 2.931.329 Din davka na poslovni promet in 11 milijonov 742.720 Din izrednega poviška. — V celi državi se je v novembru 1924 pobralo: 109.792.475 Din neposrednih davkov, 20 milijonov 210.567 Din davka na poslovni promet in 76.124.458 Din neposrednega poviška.

g Nov vozni red. Kakor vsako leto, tako se tudi letos namerava od 1. junija t. l. izpremeniti vozni red na državnih železnicah. Novi vozni red se v prometnem ministristvu že izdeluje.

g Zakon in pravilnik o izplačevanju vojne škode. »Uradni list« št. 20 z dne 25. februarja t. l. prinaša zakon o izplačevanju vojne škode, prisojene po uredbi o povračilu z dne 30. junija 1920 s poznejšimi izpremembami in dopolnitvami in Pravilnik za izplačevanje kupov, amortiziranih obveznic in izžrebanih dobitkov loterijske 2 in pol odstotne državne rente.

g Kotiranje delnic Hrv. eskomptne banke, Zagreb, na praški borzi. Od 25. t. m. dalje kotirajo na praški borzi delnice Hrvatske eskomptne banke v Zagrebu.

g Tvrdka »Indus« spremenj naslov. Ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelek v likvidaciji v Ljubljani je potrdilo izpremembo pravil za delniško družbo za industrijo usnja in usnjatih izdelkov »Indus« v Ljubljani. Firma se bo glasila po sodni registraciji te izpremembe pravil »Carl Pollak, d. d.«

g Iz italijanskega gospodarstva. Notranji dolg Italije je znašal dne 31. januarja t. l. 91.177 milijonov lir napram 93.163 milijona lir na dan 31. januarja lanskega leta. — Obток bankovcev, ki je bil 31. decembra 1924 20.511 milijonov lir, je padel 31. januarja t. l. na 20.051 milijonov lir. — V teku lanskega leta je bilo v italijanskih pristaniščih natovorjeno in iztovorjeno 39.631.000 ton raznega blaga, kar pomeni napram letu 1923. porast za 4.195.000 ton. Italijanska zastava je bila v prometu udeležena s 57.55 odstotkov. — V letu 1924. se je bilanca italijanske zunanje trgovine izboljšala za 1026 milijonov lir v primeri z letom 1923.

g Grške državne finance. V proračunskem letu so znašali dohodki Grške 4780 milijonov drahem, izdatki pa 5770 milijonov drahem. Potemtakem je znašal deficit grških državnih financ v proračunskem letu 1924. 990 milijonov drahem. To so povzročili veliki izdatki za begunce.

g Zvišanje diskonta na Grškem. Iz Aten poročajo, da je grška Narodna banka zvišala diskontno obrestno mero od 7 in pol na 8 in pol odstotka.

g Obток bankovcev v Franciji. Dne 19. t. m. je znašal obток bankovcev v Franciji 40.771 milijonov frankov, kar pomeni napram prejšnjemu izkazu z dne 12. februarja t. l. znižanje za samo 8 milijonov frankov.

g Novo notranje posojilo v Rusiji. Kakor poroča »Ekonomičeskaja Žizn«, bo ruska vlada v kratkem razpisala novo notranje posojilo v znesku 10 milijonov zlatih rubljev.

g Svetovna produkcija svinca. Svetovno produkcijo svinca v lanskem letu cenijo angleški strokovnjaki na 1.250.000 angleških ton (angleška tona je za 16 kg večja od naše tone), kar pomeni napram letu 1923 porast za 8 odstotkov. Razvoj brezžične telegrafije odpira nove uporabe te kovine.

Borze.

Dne 25. februarja 1925.

DENAR.

Dunaj. Devize: Belgrad 1138, Kodanj 12.580, London 338.000, Milan 2862, Newyork 70.935, Pariz 3677, Varšava 13.610. — Valute: dolarji 70.460, angleški funt 336.200, francoski frank 3677, lira 2848, dinar 1133, češkoslovaška krona 2092.

Praga. Devize: Lira 137.875, Zagreb 54.75, Pariz 177.25, London 161.30, Newyork 33.80.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. 7 odstotno investicijsko posojilo iz leta 1921. 65.50 (blago), 2 in pol odstotna državna renta za vojno škodo 165—167 (zak. 165—167), Celjska posojilnica d. d., Celje 209 do 211, Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana 235 (denar), Prva hrvatska štedionica, Zagreb 900—912, Strojne tovarne in livarne, Ljubljana 138 (blago), Združene papirnice Vevče 100 do 114, »Split«, anon. družba za cement Portland, Split 1390 (blago), Slaybna družba, Ljubljana 275—285.

Dunaj. Alpine 394.500, Greinitz 138.000, Trboveljska družba 498.000, Hrvatska eskomptna banka 129.000, Leykam 145.100, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 70.000, Avstrijske tvornice za dušik 151.000, Cutmann 650.000, Slavex 205.000, Slavonija 61.200.

BLAGO.

Ljubljana. Les: Deske 25, 30, 40 mm, monte, media 26, fco meja 580 (blago). Skorete, 13 mm, paralelne, media 24, fco meja 600 (blago). Remeljni, 6-6, 7-7, 8-8, pričoljeni, fco meja 620 (blago). Trami od 3-3—6-8, monte, fco meja 350 (denar). Kostanjev les, okrogel, fco nakl. post. 3 vag. 27 (zaklj. 27). Bukova drva, napol suha, 1 m dolžine, do 580 kg na m³ tež., fco nakl. post. 19—20. — Žito in poljski pridelki: Pšenica bačka 74-75, 2 odstotna, par. slovenska postaja 530 (blago). Pšenica domača, fco Ljubljana 460—490 (blago). Otrobi pšenični, drobni, v novih juta vrečah, loco Ljubljana 215 (blago). Koruza nova, promptna, fco Ljubljana 255 (blago). Koruza nova, promptna, fco Postojna tranz. 270 (blago). Koruza nova, dobavitel marec, fco Postojna tranz. 280 (blago). Koruza nova, dobavitel april, fco Postojna tranz. 290 (blago). Koruza nova, dobavitel maj, fco Postojna tranz. 295 (blago). Koruza nova, dobavitel marec, »co sremška postaja 210 (blago). Koruza nova, dobavitel april, fco sremška postaja 220 (blago). Oves srbski, par. Ljubljana 335 (blago). Oves bački, rešetan, fco Ljubljana 700 (blago). Oves bački, zdrav, suh, rešetan, fco Ljubljana 700 (denar). Krompir beli, fco Djevdjelija 180 (blago). — Stročnice, sadje: Fižol ribničan, čistčen, fco Ljubljana 350—415. — Mast, slanina, sir: Slanina slana, trodelna, fco Vukovar 23 (blago).

Novi Sad. Pšenica 455, koruza 195, za marec in april 210—2125, otrobi 170. Položaj slab.

Prosvetna zveza.

VI. Prosvetni večer, ki se vrši v petek ob 8 zvečer v Ljudskem domu, bo posvečen Srbiji in Macedoniji. Ta večer nam bo odkril zopet del naše nove države, del, kateri je nam Slovincem še neznan. Zato bo brez dvoma ta večer zelo zanimiv. Številne zares lepe slike nam bodo nudile vsaj delni upogled v srbske pokrajine; videli bomo lepe »zadužbine« — mogočne samostane, krasne doline in ravnine. Številne slike iz Belgrada bodo pokazale glavno mesto — prestolico Jugoslavije. G. predavatelj, poslanec Smolej je prepotoval lansko leto za pokrajino

zato bo njegovo predavanje brezdvoma zanimivo. Nastopi zopet dijaški zbor, ki je pri zadnjem prosvetnem večeru tako mojstrsko zapel. Predprodaja vstopnic za rezervirane sedeže je v pisarni Prosvetne zveze, Miklošičeva c. 7.

KDD na Jesenicah priredi v četrtek 26. t. m. ob 8 zvečer prosvetni večer, ki bo posvečen Koroški. Poleg godbenih in pevskih točk je na sporedu skioptično predavanje o Koroški. Predava vseučiliški prof. dr. Rožman. Vsi prijatelji našega društva so vljudno vabljeni.

Prosvetnim društvom sporočamo, da je izšla 2. številka Vestnika. Te dni dobe društva tudi nove krasne slike, ki predstavljajo našega g. škofa. Društva naj slike obdrže, ker so pač najlepši okras društvenih sob in dvoran.

Iz katoliškega sveta.

45.000 bretonskih katoličanov je bilo zbranih dne 15. febr. v Rennesu na Francoskem in protestiralo: 1. proti ukinitvi poslanstva v Vatikanu, kar je v nečast Franciji in ponižuje ter žali milijone francoskih katoličanov pred vsem kat. svetom; 2. proti upeljavi takozvanih »laičnih« zakonov v Alzaciji, ki bi jih prevzaprav morali imenovati »zakoni za razkristjanjevanje«. — Izrekli so svojo pripravljenost zoperstaviti se vsakemu preganjanju, četudi se skriva pod krinko zakonitosti. Za izpeljavo odločne rezistence se hočejo združiti in organizirati v močno falango, da se bojuje s prostozidarji, ki sami pravijo, da gre sedaj med njimi in katoličani za boj na življenje in smrt. Sklenjeno je bilo, da se 385 župnijskih zvez združi v katoliško nacionalno zvezo, katero vodi slavni general de Castelnau.

Kat. cerkev v številkah. Po statistiki prof. U. Turchi je vseh katolikov danes 255 milijonov. Pri papeški stolici je zastopanih 28 držav in v vseh ima tudi papež svoje nuncije.

Berlin je največje katoliško mesto v Nemčiji. Ima približno pol milijona katoličanov. Zanimivo je naraščanje katolikov: l. 1900 jih je bilo v mestu le 3.7 odstot. vsega prebivalstva, danes že 12 odstot.

Turistika in sport.

Prvenstvena tekma Ilirija: Maribor se vrši v nedeljo, 1. marca ob 15. uri na igrišču Ilirije ob Celovski cesti. Oba kluba nastopita predvidoma v glavnem z istimi igrački kot konec preteklega jeseni, četudi bodo klubi hoteli preizkusiti posamezne nove moči. Oba kluba, posebno pa Ilirija, nastopita sicer brez temeljitejšega treninga, zato pa bodo igrački po dolgem zimskem odmoru razvili gotovo vso ambicioznost, tako da se lahko računa na zanimivo, živahno in ostro tekmo.

Kranjska gora. (Snež.) (Poročilo od 25. t. m.) Ob 7. — 8° C. Barometer neizpremenjen. Jasno. Snež prašnik — 25 cm visok. Idealna smuka! — Saninec na sankališču zelo dober. Izvrsno sankanje!

Planinski vestnik. — Izšla je 3. številka Planinskega vestnika in prinaša sledečo čenju gora in jezer. — † Dr. Klement Jug: zanimivo vsebino: Dr. V. Bohinec: O čaš-Plezalne ture v Kamniških — Savinskih Alpah. — Jakob Aljaž: Spomini na dr. Frischaufa — Čez hrib in dol: Na Kepo (dr. Milko Hrašovec). Moje ture v letu 1924. Privrkat na planine. — Obzor: Planinska prireditel v Ljubljani in Mariboru. Nova podzemna jama nad Savico. Planinarski kolendar. Smučar. Časopis turistu. † Fran Mrak. Temu slede obširne društvene vesti. Iz zapisov Ostr. odbora S. P. D. v januarju

Ljubezen in zlato.

Angleški spisal Jack London, prevel J. M.

Dasi bi bilo močnemu človeku kaj lahko spustiti mali čoln na tla, je Daylight potreboval dolge ure za to delo. Dan za dnem se je ure in ure vlačil okrog njega in je ležal po strani mašil zevajoče sklepe z mahom. A vendar je reka še vedno vzdržala, ko je bilo delo dovršeno. Led se je nagromadil več čevljev visoko, a ni se pa hotel zganiti in odriniti po reki navzdol. Še ena težka naloga ju je čakala, namreč spraviti čoln v vodo, ko se bi reka pričela gibati. Vse zaman se je Daylight napenjal, opotekal, padal in se plazil po snegu, ki je bil moker od kopnenja, ali čez njega, ko ga je nočni mraz pokril z ledeno skorjo, ki je držala človeka, da bi našel še eno verigo, da bi dosegel še eno izpremeno kožuhastega skakalca v človeško moč, ki bi dvignila čoln čez rob obrežnega ledu ter ga podršela v reko.

Vse do dvajsetega maja se reka ni zganila. Navzdolno premikanje se je pričelo ob petih zjutraj; dnevi so se ta čas že tako potegnili, da je Daylight sedel pokonci in opazoval pogon ledu. Elija je bil preveč oslabele, da bi ga premikajoči se led mogel zanimati. Dasi nejasno se pri zavesti, je ležal nepremično, ko je led drl mimo, butal z ogromnimi kosi ob bregove, ruval drevje in globoko izpodjedal zemljo. Okoliinokoli njiu se je zemlja tresla in majala od pretresa vsled tega velikanskega soudarjanja. Čez eno uro je pogon obstal. Nekje spodaj ob reki ga je zavrlo kopičenje ledu. Reka je pričela naraščati, pridvigovala led, da se je nagromadil višje od brega. Od zgornje struge je vršalo vedno več vode in novi milijoni ton ledu so s svojo pezo povečali kopičenje in gromadenje. Pritiskanje in stiskanje je postalo grozovito. Ogromni čoki ledu so bili iztisnjeni ven, da so štrleli v zrak liki pečke melone, ko jo otrok

stiska med palcem in kazalcem, ob bregovih pa se je nagromadila visoka stena ledu. Ko se je ledena zapreka podala, se je hršč trenja in drobenja podvojil. Pogon ledu se je nadaljeval. Reka je hitro upadala, ostala pa je stena ledu vrh brega, ki je segala do upadajoče vode.

Rep ledenega pogona je odplaval in Daylight je privrkat v šestih mesecih videl odprto vodo. Dobro je vedel, da iz gorenjega porečja Stewarta led še ni odrinil dalje, da je še vedno ležal tamkaj v kupih in gromadah in da se je utegnil vsak čas odtrgati in pridrveti navzdol. Toda sila je bila prevelika, da bi se količjak obotavljal. Elija je bil že tako pri koncu, da bi lahko vsak hip izdihnil. Pa tudi on sam ni bil gotov, če mu je ostalo v izžrpanih mišicah toliko moči, da bi spravil čoln v vodo. Vse je bila hazardna igra. Ako bi čakal na drugi pogon ledu, bi mu Elija gotovo umrl. Ako bi se mu posrečilo dobiti čoln v vodo, ako bi se vozil pred drugim pogonom ledu, ako ga ne bi zajel kak pogon iz gornjega Yukona, ako bi mu bila sreča mila v vseh teh bistvenih podrobnostih kakor tudi v številnih manjših, potem bi dospela do Sixty Milea in se rešila, ako — in zopet ako — bi imel dovolj moči, da bi pri Sixty Mileu pristal s čolnom in ga reka ne bi nesla mimo.

Lotil se je dela. Ledena stena ob bregu se je dvigala pet čevljev nad mesto, kjer je čoln ležal. Ogledujoč se po najboljšem kraju, kjer bi spustil čoln v vodo, je našel mesto, kjer se je ogromna ploča ledu nagibala od reke, ki je tekla petnajst čevljev globoko spodaj, do vrha ledene stene. Ta je bila oddaljena kakih dvajset korakov in tekem ene ure se mu je posrečilo spraviti čoln do tja. Vsled naporov so ga prijele slabosti v želodcu in včasih se mu je dozdevalo, da ga je obšla slepota, ker ni videl ničesar; v obeh so ga mučile svetlobne lise in točke, ki so ga sktele kot dijamantni prah, in srce mu je razbijalo v grlu in ga dušilo. Elija ni kazal nikakoršnega zanimanja, niti se ni zganil niti odprl oči. Tako je Day-

light sam bojeval silni boj. Padajoč od naporov na kolena je naposled spravil čoln na vrh stene v varnem ravnotežju. Plazeč se po vseh štirih je znosil v čoln spalno opravo iz zajčjih kož, puško in posodo. S sekuro se ni mučil. Moral bi se še enkrat plaziti tistih dvajset korakov do nje in nazaj, in vrh tega je tudi vedel, ako bi nastala potreba rabiti jo, da tedaj ne bi potreboval prav nič več.

Pa naloga z Elijo se je pokazala težjo, kakor je pričakoval. Vlekel ga je čez sneg, vsakokrat po nekoliko palcev daleč, počivajoč neštetokrat, in po ledenem groblju navzgor do čolna. V čoln pa ga ni mogel spraviti. Klapasto Elijino telo je bilo vse težje vzdigniti in ravnati z njim kakor enako težo iste obsežnosti, trdo. Daylight ga ni mogel pridvigniti, kajti telo se je zrušilo v sredini liki narol prazna vreča žita. Daylight je zlezel v čoln in skušal zvelič tovariša za seboj. Največ, kar se mu je pri tem posrečilo, je bilo, da je dobil Elijino glavo in rame do vrha čolnove stranice. Ko pa je z držajem popustil, da bi vzdignil še ostalo telo, se je Elija v sredi zrušil in se zgrudil zopet na led.

Ves obupan je Daylight izpremenil način dela. Udaril je tovariša v obraz.

»Za Boga Vsemogočnega, ali nisi možak?« je zakričal. »Na! Za vraga! Na!«

Pri vsaki besedi ga je udaril po licih, nosu, ustih, poskušajoč, da bi z udarci vzbudil pešajočo dušo in daleč blodečo voljo možaka. Oči so se trepetaje odprle.

»Sedaj pa poslušaj!« je zakričal hripavo. »Ko ti spravim glavo do čolnove stranice, obesi se nanjo! Ali me slišiš? Obesi se nanjo. Ugrizni vanjo z zobmi, ampak obesi se nanjo, drži se!«

Oči so se trepetaje zopet zaprle in Daylight je vedel, da je tovariš naročilo razumel. Zopet je privlekel tovarišovo glavo in rame do stranice.

»Obesi se nanjo, za vraga! Ugrizni vanjo!« je vnil, ko je pomikal svoj držaj nižje.

Oglas v "Slovenec" imajo vedno uspeh!

1925. Vestniku je priložena okusna slika: Ivana Tavčarja; Staničeva koč, Reč, ki ima primeren opis.

Češkoslovaška lahka atletika 1924. Češki listi poročajo, da se je preteklo nedeljo vršilo v Pragi zborovanje češkoslovaških lahkoatletskih društev. Zvezni kapitan Cika je povedal, da se je leta 1924. vršilo v Češkoslovaški 149 lahkoatletskih tekem, udeležilo se jih je pa 59 društev. 17 je bilo tekov cross-country, 22 tekov po cesti, 15 po mestih, 4 po gozdu, 12krat so hodili po cesti, 79 je bilo pa tekem na sportnih prostorih. Največ uspehov je imela Slavija, ki si je izvojevala 173 zmag, za njo pride Sparta s 121 zmagami, nato Moravska Slavija 66, Prostějov 55, Košice 32 itd. V inozemstvu so startali češkoslovaški lahki atleti samo sedemkrat, dobili so 4 prve in 3 druge točke itd. Najboljši čas na 100 m je dosegel Svoboda, 11 sekund (1924 je bilo 95 stometerskih tekov), kroglo je vrغل lvo 13.13 m daleč (85 tekem), v višino je skočil največ Kučera, 180 m (79), v daljavo Šobolka 662 cm (77), diskos je vrغل dr. Görög 39.06 m daleč (60). Češka lahkoatletska zveza šteje 125 društev, razdeljenih na 9 okrajev. Za predsednika je izvoljen Mahaček, konzul v zunanjem ministertvu.

Najbolj priljubljeni atlet. Velik časnik v

Chicago je vprašal sportni ameriški svet, kateri aktivni atlet je najbolj priljubljen. Največ glasov je dobil Dempsey, 1.179.475, kar je pač najboljši znak zanimanja za boksanje. Drugi je bil Weissmueller, znani plavalec, peti Nurm, in šele osmi je bil Tilden, najboljši igralec tenisa na svetu.

Naznanila.

Seja ljubljanskega prosvetnega okraja se vrši nedej ob 8 v Jugoslovanski tiskarni. Na dnevnem redu poročila o reviziji.

Osrednje društvo nižjih poštinih in brzojavnih uslužbenecv, podružnica Maribor naznanja, da priredi dne 10. maja veliko dobrodelno tombolo. Eventuelni dobiček je namenjen za podpora vdov, sirot in bolnih poštinih uslužbenecv. Prosimo vsa druga društva, da se ozirajo na našo zgolj humanitarno prireditve in na ta dan opuste morebiti nameravane svoje prireditve.

Orlovski vestnik.

Tečaj v Mariboru. Tečaj se začne v sredo 4. marca ob 9. dopoldne. Polovična voznja ni dovoljena. Predavanja se vršijo v tiskarni semenišču, Korosčeva cesta št. 12. Zbog življenja O. P. E. M.

DESET ZAPOVEDI ZA ONE, KI SE VOZIJO PO CESTNI ŽELEZNICI.

1. Cestna železnica je javno prometno sredstvo; obnašaj se torej tako, kakor bi bila samo za te.
2. Preden vstopiš, se postavi z drugimi vred tik pred stopnice, da ja izstopajoče oviraš. Se bolje narediš, če se zriješ prej noter, preden gredo drugi ven.
3. Če moreš, ostani takoj pri vходу ali pa se postavi kar med vrata. Sprevednikov poziv: »Prosim, naprejš!« ne velja tebi, temveč drugim. Če ti rečejo, da je voz že poln, je to osebna žalivka za tebe, kajti zate mora biti zmeraj prostor.
4. Nikar se ne drži za jermen, če stojiš, ker bi sicer ne mogel pasti na sopotnike.
5. Na sprednji plošči trdovratno nagovarjaj voznika, ker se tako laže pripeti kakšna nezgoda.
6. Nikdar ne imej denarja za listek pripravljenega, išči ga po vseh žepih; najbolje je, če plačaš s tisočdinarskim ali saj s stodinarskim bankovcem.
7. Mesečne karte nikoli ne pokaži; saj si vendar tako imenitna oseba, da te mora vsak sprevednik poznati.

8. Če ti kaj ni prav, se nikar ne pri- toži na upravo; prepiraj se rajši s sprevednikom, zvabi v prepir tudi druge, in voznja potem ni več tako dolgočasna. Sploh ti priporočam glasne razgovore.

9. Če imaš šestletnega otroka s seboj, reci sprevedniku, da še ni štiri leta star; tako navajaš otroka k resničoljubnosti. Pusti, da otroci skačejo po vozu okoli. Priljago je najbolje če postaviš pred vrata.

10. Ko si prišel na cilj, počakaj še malo, vstani počasi, pojdi prav počasi ven in se poslovi na stopnicah od znancev z dolgim razgovorom.

Meteorologično poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. viš.

Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Termometer v F	Nebo, vetrov	Relativna vlažnost v mm
24./2, 21 h	730.0	3.2	0.4	obl.	—
25./2, 7 h	729.7	1.0	0.8	obl.	—
25./1, 14 h	727.9	4.6	0.8	p. obl. jv	—

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo više. Za odgovor znanilo!

ORGANISTA

z cerkvenika v Tomišlju. Prednost imajo reflektanti, ki so obrtniki in oženjeni. Zupni urad TOMIŠELJ, pošta IG pri Ljubljani.

Mesar. pomočnik

vojaščinu prost, ISČE mesta; gre tudi na deželo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod številko 1178.

Vsak dan sveže namočena

POLENOVKA

ANTON VERBIČ LJUBLJANA.

PLETILNI STROJ

za fino nogavice, zelo dober, se za Din 3000.— prod. Naslov v upravi pod št. 1182.

MAJZELJNOVA GOSTILNA

v Belicerkvi na Dolenjskem se odda na račun. Stanovanje in ves inventar na razpolago. — Pojasnila daje Josipina Kertič, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 4.

Gostilna

event. samo TRGOVINA z mešanin blagom, z inventarjem in zalogo, se odda v najem. Potreben takojšen kapital 50.000 Din, ostanek po dogovoru. Za samce hrana in stanovanje na razpolago. — Ponudbe je poslati na upravo lista pod »Redka prilika« št. 1199.

Vrtnarji!

Vrt za zelenjavo v bližini Ljubljane, ležeč poleg železniške postaje, SE ODDA V NAJEM. Zasilno stanovanje za zakonski par prosto. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1188.

SREBRNE KRONE

keplm. — Ponudbe na upravo lista pod »KRONE«.

Zdravniki!

ODDA SE V NAJEM zdravniški kabinet z domačo lekarno in stanovanjem, v zelo prometnem kraju blizu kolodvora, pod zelo ugodnimi pogoji, od 1. MARCA naprej. — Ponudbe do 1. marca 1925 pod »ZDRAVNIK« poštnoležeče, CELJE.

30 kosov motorjev za vrtilni tok

4, 5, 6 KS, 220/380 volt prevoznati izdelek 3letno tovarniško jamstvo s skladišča

50% pod

dnevno ceno prodaja

Elektro Company, Ljubljana, Sv. Petra c. 25

Polenovka

NAMOČENA Fran Kham Ljubljana.

SALAME

kg Šunkarice à 41 Din, kg Braunšviške à 16 Din razpošiljam od 5 kg naprej po povzetju. Za dobro blago in točno postrežbo se jamči. FR. GOLOB, mesar in prekajevalec, Šiška-Ljubljana VII.

NAJBOLJŠA

REKLAMA

so oglasi v »Slovenca«.

PRODA SE večja množina

krompirja in fižola

Kje, pove uprava »Slovenca« št. 1149.

Semenski OVES

ČESKI — nudi SEVER in KOMP., Ljubljana, Wollova ulica št. 12. 846

Krovstvo

FRANC FUJAN, Ljubljana, Galjeveca 9, pri dolenjskem kolodvoru, izvršuje vsakovrstna krovstva dela s škrljem, škalcem, opoko itd. — sprejema popravila raznih starih streh. Zaloge azbestnega škrlja. 1056

RECEPT

za izdelavo MUHOLOVCA z vsemi navodili se financ. zmognemo prodajo zelo ugodno. — Resni reflektanti naj se obrnejo na: F. LEBAN, Hoče pri Mariboru. 1177

PLETILNI STROJ

št. 8, skoro nov, se zelo ugodno prodaja. — Naslov v upravi pod številko 1183.

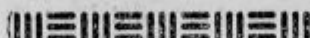
ŠAMOT-

OPEKO in šamot-MOKO (češko) priporoča F. HOČEVAR, Ljubljana, Dunajska cesta št. 36. 845

TALMONE ČOKOLADA

IPAK NAJBOLJA

Zahtevajte jo povsod!

Potrjim srcem naznanjamo sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša ljubljena sestra in tetka, gospodična

Marija Žitnik

po dolgi in mučni bolezni, v 53. letu starosti, večkrat previdena s sv. zakramenti, danes popoldne ob 13. uri mirno v Gospodu zaspala. Pogreb preblye rajnice bo v petek popoldne ob 16. uri iz hiše žalosti, Franciškanska ulica 3, na pokopališče pri Sv. Križu. Nepozabno pokojnico priporočamo v blag spomin in molitev.

Ljubljana, dne 25. februarja 1925.

Žalujejo rodine: ŽITNIK, ORTAN, JERNEJČIČ.

ZAHVALA.

Povodom smrti našega nenadomestljivega, nadvse ljubljeneega soproga in očeta, gospoda

Viktorja Bolaffio

nam je došlo od vseh strani toliko izrazov iskrenega sočutja, da se nam ni mogoče vsem in vsakemu posebej zahvaliti.

Izrekamo tem potom vsem za izkazano sočutje tekom bolezni, kakor tudi ob smrti, najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, dne 25. februarja 1925.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala.

Prisrčno zahvaljeni vsi, ki ste molili in nas sočutno tolažili, darovali cvetje, zapeli ginljivo žalostinko, zlasti pa še vsi, ki ste bili tako častno spremstvo, ko smo nesli počivat zemske ostanke naše nepozabne hčerke in sestrice

Anice Čibej

Vsem bodi dobrotni Bog obilen plačnik!

Ljubljana, dne 25. februarja 1925.

žalujejo ostali.

Formaldchyd 40%

prodaja v vsaki količini s skladišča tvornice v Tesliću

Destilacija drva d. d., Zagreb,

Boškovičeva ulica 33

!?! Obiščite ?!

8. dunaiski mednarodni semenj

(POMLADNI SEMENJ)

8. do 14. marca 1925.

MEDNARODNA IZLOŽBA V ZORCEV izdelkov industrije in obrta.

Brezkonkurenčne cene!

125.000 posetnikov, med temi 25.000 inozemskih kupcev iz 70 držav.

Znatno znižane vozne cene na avstrijskih železnicah. — Za prestop meje se kupi samo potna vizum-znamka za ak 15.000.— (0.25 dolarja).

Pojasnila daje

»WIENER-MESSE« A. G. — WIEN VII., kakor tudi častna zastopstva v Ljubljani: Avstrijski konzulat, Turjaški trg 4; Zveza za ptujski promet za Slovenijo; »Putnik«, potovalna in prometna pisarna, Aleksandrova cesta 8. Josip Zidar, Dunajska cesta 31.

Lepa vila v Mariboru

na najlepšem prostoru, 7 sob, kuhinja, kopalnica, krasen vrt (ca. 2400 kvadr. metrov), se prodaja samo proti gotovini. — CELA VILA JE KUPCU TAKOJ NA RAZPOLAGO. — Dopise od samo resnih reflektantov prosim na podružnico »Slovenca« v Mariboru pod šifro: »Krasen dom«.

Royal Mail Line

Kr. angleška poštno-parobrodna linija.

General. zastopstvo za kraljevino SHS:

Zagreb

Trg I. Sive, 17.

Redni potniški promet

Hamburg—Cherbourg—Southampton v

Novi Jork in Kanado

Cherbourg—Liverpool—Southampton v

južno Ameriko

Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, San Paolo.

Odprava potnikov 1, 2, 3. razreda. — Kabine 3. raz. v 3 in 1 posteljnici

Udobnost — Sigurnost — Brzina

Podzastopstva:

Beograd, Karagijerjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolo-dvorska 26. — Vel. Bečkerek, Kralja Aleksandra 4.

Brzojavni naslov za vsa gorja podzastopstva »ROYMAILPAC«. Za Bono, Hercegovino, Dalmacijo in Crno goro: Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gracu.

Dopisovanje v vseh jezikih.

Naslov za brzojavke: Prometna banka.